

sosyal adalet

14 MAYIS 1963 SALI

HAFTALIK SIYASİ GAZETE

YIL 1 SAYI 9 FIATI 1 LIRA

Mehmet Ali AYBAR

DUNYA VE

TURKIYEDE

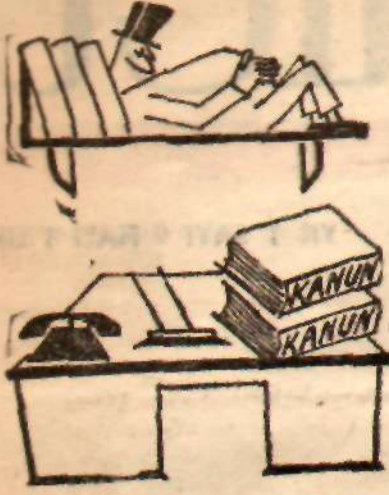
DURUM

İŞLER YOLUNDA MI?

Basında Tröst

Meselelerimizin Asıl Çözüm Yolu

Prof. Sadun AREN

KANUNLARIMIZ TAM TATBİK EDİLMİYOR

Bir memlekette hükümetin varlığını veya yokluğunu gösterecek olan yegâne husus, hükümetin çıkarılmış olduğu kanunların üzerinde titizlikle durarak harfiyen tatbik etmesidir. Çıkarılmış olan kanunların üzerinde titizlikle durulmuyarak tatbik edilmek istenen bir memlekette, hükümetin varlığından bahsedilemez. Şimdiye kadar bütün hükümetler, çıkardıkları kanunları tam tatbik etmedikleri için aziz vatanımız Türkiye'yi sosyal ve ekonomik gelişmelerden mahrum etmiş ve bu hâle düşürmüşlerdir. Bayram Ceriyesini elime aldığım zaman, hükümetin yeni bir İş Kanunu tasarısını hazırladığını ve bu tasarının esaslarını açıkladığını okudum. Yeni kanun, eskisine nazaran bazı yenilikler getirmektedir. Çok güzel. Fakat bu kanun tasarısını mecliste kabul edileceği dilde tatbikat sahasına girdiği zaman, eski kanun gibi üzerinde titizlikle durulmuyarak tatbik edilecek olursa, hiç bir kıymeti kalmaz. Çünkü işçi hakları korunmayan bir memlekette sanayi gelişemez. Bir memleketin sanayisini geliştiren o canlı motorlardır.

Bugün İş Kanunu kapsamına girer yüzlerce atölyelerde çalışan binlerce işçi kardeşlerimiz, kanunun titizlikle tatbik edilmemesi sebebiyle, kanuni haklarından mahrumdurlar. Kanun koyanlar İş Kanununun işçilere duyurulması hususunda bir zemin hazırlamalıdır. Çünkü işçilerimizin ekseriyeti ümmidir. İşçilerimiz, haklarının ne olduğunu bilmezlerse, bu hakikatlar onlara öğretilmezse, patronlar kendi şahsi çıkarlarını nazara alarak, işlerin ümmiliğinden istifade ederek, sömürmelerine devam ederler.

Hasan Gazi ARPAÇ

SOSYAL ADALET

HAFTALIK SİYASİ GAZETE
13 MAYIS 1963 YIL: 1, SAYI: 9

mtiyaz Sahibi: Cemal Hakkı SELEK
Yazı İşleri Müdürü: Turhan TÜKEL

İDAREHANE: Cağaloğlu, Molla Fenari Sokak. No. 30-32 (Vatan Matbaası) Tel: 22 93 15

FİYATI : 100 Kuruş.
ABONE : 3 Aylık 10 Lira,
6 Aylık 20 Lira,
1 Yıllık 40 Lira.

Yurt dışı abonelerde posta ücreti abone bedeline eklenir.

İLAN: Beher Sütunda Santimetresi 25 liradır. Renkli ilanlar özel tarifeyle tabiidir.

DİZİLDİĞİ VE BASILDIĞI YER: Vatan Matbaası - İSTANBUL

Doğru söylemek güçlüğü

Bazı bakanlarımızın halka gerçeği konuştuğu, az da olsa, görülmeye başladı. Başka çıkar yol da kalmadı artık. «Mızrak çuvalda gizlenmez.» «Güneş Balçıkla sıvanmaz», derler. Yıllarca gerçekleri halkın gözünden saklaya saklaya, halkı kandıra kandıra, yöneticiye olan güven duygularını ezdik halkın güvenini yitirdik.

Sayın Milli Eğitim Bakanı Ş.R. Hatipoğlu, kendi konusunda suçluları bize işaret ediyor: «Eski hesaplıkların hesabı şimdi bahtsız bir Milli Eğitim Bakanı olarak benden soruluyor.» diyor.

Milli Eğitim Bakanı bahtsız olmaya bahtsız. Ama bu bahtsızlığı kendine eski devrin hesabının sorulmasından gelmiyor, bizzat kendinin de eskiler gibi bir düşünce ve davranışa sahip olmasından geliyor. Tıpkı onlar gibi halka karşı doğru konuşmamaktan dolayı bir sorumluluk duymuyor, onlar gibi halkı oyalamadan haz duyuyor, onlar gibi halka karşı az saygısı var. Gene onlar gibi çevresine halka karşı olan kimseleri toplamış, işleri öyle yürütmeye çalışıyor. Milli Eğitimin köşebaşlarını karanlık ve kanunsuz bir düzenin savunucusu olan kimselerin temsilcilerine ayırmış. İşte onun bahtsızlığı buradan geliyor. Tarihin akışına karşı gelmeye çalışan kimseleri Milli Eğitim Bakanlığında toplamasından, devrimci kimselerden köşe bucak kaçmasından, onların vatan ve halk severlik duygularından kuşkulanasından geliyor. Daha başka bahtsızlığı, bizzat kendinin gerçeklerden korkmasından geliyor.

Gazetelerden okuyoruz Ş. R. Hatipoğlu, 21 Nisan 1963 günü Demirci ilçesinden halka: «1965 yılında Türkiye'de okula gitmeyen çocuk kalmayacaktır 1963 yılında 260 milyon eğitim için yatırım yaptık.» diyor. Ve İzmir'e doğru yola çıkıyor. Bornova'ya geldiği zaman: «1972 de Türkiye'de okul çağına gelen hiç bir çocuk okul dışında kalmayacaktır.» diyor. Bu iki demeç arasında da sadece iki gün ve 100 - 150 Km. lik yol var. Oysa gerçek hiç de Bakanımızın dedikleri gibi değildir. Devletin sayılarına göre durum şu:

Yıl	Okuma çağındaki çocuklar	Okula gidenler	Öğretmen	Okul binası
1955	4.676.473	1.983.086	42.171	18.727
1960	5.376.470	2.564.195	51.388	21.323
1965	6.126.500	—	—	—
1972	6.310.295	—	—	—

İşte 1961 istatistik yılına göre: eğitim gerçeğimiz, 51.000 öğretmen ve 21.000 ilkökul ile 2.564.195 çocuğu iki, üçlü öğretimle okutulduğumuz göz önüne alınırsa, on yıl sonra bu tutamla okula gitmeyen hiç bir çocuğun kalmayacağına inanmak akıl ve bilim dışı bir davranış olmaz mı?

Ali DEVRİMCİ

Güneyli bir sendikacının Demirsoya açık mektubu

Anayasada işçiye tanınan hakların yasağa organınca kanunlaşması esnasında işçi haklarını hükümetin eline bırakan pazarlıkçı Sayın Şeyfi Demirsoy,

Takdir buyurursun ki: İşgal etmekte bulunduğun mevki Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu Türkiye'de işçi çoğunluğunun ümit bağladığı bir makamdır. Oysa 6/Nisan/1963 günü Başkanlar toplantısında yaptığın konuşma bir işçi liderinin konuşmasına benzemiyordu. İşverene lokavt hakkının verilmesi savunmanın içinin vararına olmadığını pekâla biliyorsun ama her şey rağmen Türkiye İşverenleri Sendikaları Konfederasyonu ile Ticaret ve Sanayi Odaları Birliğini de tatmin ettiğini tahmin ediyoruz.

Sen ve etrafındakiler hakiki ve ciddi işçi liderlerini işverene taviz vermediği için mi Anarşistlikle itiham ediyorsunuz. Türk işçisinin güvendiği bu güzide liderler anarşist değil taviz vermeyen gövdesinin gerçek başlarıdır. Onlar Lokavtçıların ve adı işçi olup, Lokavtı savunan liderlerin karşısında mertçe mücadele eden yiğit sendikacılarıdır.

İşçi vahdetini bozan lokavt savunucusu sendikacılar anarşistlerin ta... kendileridir. Tarihsel gelişme işçi hareketlerinin Sosyal Adalet dolayısıyla Demokratik rejimi yarattığını göstermiştir.

Her ne kadar önlemeye çalışsanız da Türk işçisinin hakiki liderleri işçi saflarında yapacakları mücade-

lelerle Türkiye'de Sosyal Adaleti taakkuk ettirecek, bunun arkasından ATATÜRK Demokrasisi tam olarak teessüs edecektir.

Sendikaları bir sürü kayıt altına almaya matuf kanun tasarılarında Anayasaya aykırılığını bilecek kadar tahsil olduğunu bütün Türk işçisi bilmektedir. Türk sendikaları muhtariyetine takılacak zincirlerin pazarlıkçı olan sendika cilt tarihimize, gelecek nesillere ibret levhası olarak intikal edecek - tir.

Hür dünya işçilerinin Türk işçisine yaptığı maddi ve manevi yardımlar, başında bulunduğun Türk İşçi yazında zikrettiğim hatırlardan koruyacak miktardadır. Eğer bu kanun tasarılarının Türk işçisinin lehine çıkmasına bilgin yetmiyorsa tanınmış profesörlerimize ücreti muhbilinde görüş hazırlatırdım.

Sana tavsiyem evvelce söylediğim gibi maksatlı değilsen kıyafet sızsin çekil, çekil ki: Türk işçisi seni affetsin. Etrafındakilere gelince Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu makamları mektep değildir. Hevesli işler Almanyadaki Sendikacılık mektebine tahsile gönder, derim. Bu ikazım dost olduğum içindir. Sendikalar için mazideki çabalarını bilmezseydim sana sadece acırdım, Sayın Demirsoy dost acı söyler Atalar sözüdür. Bunu da unutma. Hörmetlerimle..

Memor dedikimiz işçi

Niyazi YÜCESU

SOSYAL ADALET DEDİNİZ DE...

Bir gün içinde yaşadığım olayların üçünü anlatmak istiyorum.

Öğrencilerimden birini derse kaldırayım dedim. Kıpırmızı oldu. Kara tahtının önüne ağır ağır, ezile - büzüle geldi. Önce hiç bir şeyin farkında değildim. Fakat öğrenci, dersten başka bir şeyle meşgul gibiydi. Sonradan anladım, yerine nasil döneceğini düşünüyormuş. Pantolonun arkası tamamen eskimmişti. İçinden kirli - beyaz bir kilet görünüyordu. O büyüklükte bir yüzey, aşağı - yukarı yirmibeş santimlik bir kumaşla yamanabilirdi. Olup olacağı bir liralık bir kumaş... Kısaca, Sosyal Adalet parası... Ama yok ki, yok ki... Ya diler, ya çekel? Onları hiç sormayım. Bu çocuk orta öğrenimi tamamladı diyelim. Sonra nasil ve nerede okuyacak?

Okuldan çıkınca bakkala uğradım. Benden hemen sonra bir kadının gelmişti, sıramı ona verdim. İki yüzelli gram zeytinyağının kaç para tutacağını soruyordu. Pahalı bulduğu için almaktan vazgeçti. Kadın çıkınca bakkal öfkesini açığa vurdu:

— Zeytinyağın kesesine güvenen yesin, efendim!

Garip bir bulantı ile döndüm evime. Öğleden sonra yine dersim vardı. Baktım, çocuklar bahçede sıra almışlar. Günlük, yada haftalık öğütlerini alıyorlar. Konuşmayı ben de dinledim. Sonunda müdür okul topluluğuna şu müjdeyi verdi:

— Derslerinizde bahsedilen sarraf zevkini (!) siz de duyacaksınız (!) Memleketimiz şöretlerinden A... İ sinemasında çarşamba günü sizin için, sizin seviyenize uygun temsiller verecektir. Hepiniz gitmelisiniz. Hem sizlerden alınacak bilet para farının mühim kısmı okulumuza kalacak.

Güzel... Çocuklarda sevinç mi - rülhaları... «Gideriz efendim» diye bağışanlar çok.. Fakat Müdürün söyleyecekleri daha bitmemiştir. Elli ti kaldırdı, yavrular susunca devam etti:

— Her bilet 175 kuruş...

Daha sözünü bitirmeden çocuklar «Oooooo!» sesleriyle cevapladılar. 175 i çok bulmuşlardı. Sayın Müdür bu saygısızlığa çok kızdı ve sözlerini onunla şunları ekledi:

— Bir tiyatro bundan uzuz seyredilmez. Parası olan gider tiyatroya. Kimse zorlamıyor sizi.

Evet, müdür doğru söylüyordu. Onları zorlayan kimse yoktu. Tiyatroya gidiniz, zeytinyağı yeyiniz, pantolonunuzu yenileyiniz diye zorlayan yoktu onları. Gemisini kurtaran kaptandı çünkü!

Anlaşıyor ki, paçavra pantolonlu öğrenci, bakkalda gördüğüm kadın, hiçbir zaman tiyatroya gidemeyecek. Çünkü zeytinyağının iki yüzelli gramı...

Azime KARAEVLUT

MESELELERİMİZİN ASIL ÇÖZÜM YOLU

Prof. Sadun AREN

Türkiye'nin gerilik ve fakirlik çemberini kırarak devamlı bir kalkınma yoluna girememiş olmasının sebebi, emekçilerin yararına ve dolayısıyla herkesin şevkle çalışacağı bir idare düzeninin kurulamamasıdır. Toplumsal hayatımızda bilimsel zihniyet ve usullerin bir türlü yerleşmemiş olmasının ardında yatan asıl neden budur.

Geçmişte milli varlığımızın ciddi şekilde tehlikeye maruz kaldığı zamanlarda, yaşama içgüdüsünün itişyle toplumsal ıslahat çabaları yapılmıştır. Tanzimat ve Meşrutiyet hareketleri, Atatürk devrimleri ve nihayet 27 Mayıs, bu teşebbüslerin somut şekilleridir.

Tanzimat ve Meşrutiyet hareketleri, maalesef meselenin derinliklerine inmemiş ve bu yüzden şekilde kalan bazı ıslahat hareketlerinden öteye geçememiştir. Atatürk devrinde mesele ilk defa olarak olumlu bir şekilde ele alınmış ve toplum düzenine halkın yararına bir yön verilmeğe başlanmıştır. Atatürk ilkeleri, bu yeni anlayışın ve tutumun canlı ve hatırlatıcı sembol ve ifadeleridir. Fakat Atatürk'ten sonra Atatürk ilkeleri yavaş yavaş gerçek muhtevalarından ve ruhlarından yoksunlaştırılarak anlamsız ve cansız kalıplar haline indirgenmiş ve böylece tekrar bir duraklama devrine girilmiştir.

Demokratik Parti iktidarının ilk yıllarında, bu parti'nin temel anlayışı ile bağdaşık olmayan, fakat o günkü şartların zorunlu kıldığı halkçı tutum toplumsal hayata bir canlılık ve ümit getirmiştir. Fakat Demokrat Parti'nin gerçek yanı olan vurgun ve yağmacılık, tesadüfi ve arzı olan halkçılığı süratle bir kenara itmiş ve memleketi her yönü ile içinden çıkılmaz bir batağa sürüklemiştir.

27 Mayıs Devrimi ile tekrar Atatürkçülük halka yönelmiştir. Ancak korkulur ki, bu son gayret de öncekiler gibi devam etmemek ve heba olup gitmek yolundadır.

27 Mayıs Devrim hareketiyle başlayan tartışmalarda, sosyal adalet içinde, yani dengeli ve huzurlu olarak, hızla kalkınmayı sağlamak için ilk hamlede gerçekleştirilmesi zorunlu görülen başlıca reformlar şunlardır:

TOPRAK reformu, eğitim reformu, vergi reformu, tıbbın sosyalleştirilmesi, iktisadi devlet teşekküllerinin reorganizasyonu, devlet idaresinin reorganizasyonu, grev ve toplu sözleşme hakkında tesisi, iktisadi plâncılık.

Aradan üç yıl geçtikten sonra bu konularda nelerin ne kadar yapılmış olduğuna bir göz atarsak, bilanço hiç de gönül rahatlatıcı değildir. Toprak ve eğitim reformları gibi en önemli konulara hiç dokunulmamış, diğerlerinde ise Milli Birlik Komitesi'nin yaptıklarından bile geri dönülmüştür.

GERÇEKTE, meselâ Milli Birlik Komitesi'nin ilk hamlede tesis ettiği plâncılık, bütün memleketi kavrayan yeni bir zihniyet, canlı ve hamle yönünde gelişme yerine, basit bir hesaplı hareket haline getirilmiştir. Vergi reformunda da durum aynıdır. Milli Birlik Komitesi'nin gelir vergisinde yapmış olduğu olumlu değişiklikler geri alınmış, servel beyannameleri usulü de anlamsız bir formalite haline sokulmuştur.

Devletin varidat ihtiyacını karşılamak üzere geçen Mart ayında yapılan vergi değişikliği ise, daha ziyade fakir sınıflara yüklenen vasıtalı vergilere zam şeklinde olmuştur.

IKTİSADI Devlet Teşekküllerinin reorganizasyonu meselesi de gerçekten ilginç ve ibret verici bir seyir takip etmiştir. Milli Birlik Komitesi tarafından pek çok emek ve para harcanarak yerli ve yabancı uzmanlardan müteşekkül bir heyete hazırlan-

mış olan raporlar ve bunlara dayanılarak kaleme alınan kanun tasarısı halen yüzüstü bırakılmıştır. İktisadi devlet teşekküllerinin iyi işlemediğinden, milletin sırtında bir yük olduklarından bu kadar yanılıp yakınıldığı gös önüne alınırsa, bunların ıslahı için bunca hazırlık yapıldıktan sonra hiçbir harekete geçilmemesini anlamağa imkân yoktur. Bu örneğe bakarak devlet teşkilâtının reorganizasyonu hakkında bir kaç gün önce bahsedilen raporun da aynı akibete uğrayacağından şüphe etmemek icap eder.

Tıbbın sosyalleştirilmesi için ilk sıralarda başlayan ciddi çalışma ve tartışmaların sonradan nasıl ortada bırakıldığı herkesin hatırladadır.

BU manzara karşısında tarihin tekerrür edeceğinden ve 27 Mayıs'ta yeşeren ümitlerin solacağından korkulur. Koalisyon iktidarı ve onu destekleyenler, temel reformların ya hiç ele alınmaktada devam edileceği veya bu konular üzerinde keskin tenkitleri önleyecek safhi ve yarım işler yapılmakla yetinileceği sansını uyandırmaktadırlar. Son günlerde bahsedilen Toprak Reformu Kanunu da bu sansıyı kuvvetlendirmektedir. Gerçekten, gazetelerde açıklandığına göre, bu kanunun 1945'ten beri yürürlükte bulunan Çiftçiyi Topraklandırma Kanunu'ndan hiçbir önemli farkı yoktur.

Diğer taraftan, hükümetin son sıralarda bütün gayreti Müşterek Pazara girebilmeğe yönelmiş bulunmaktadır. Öyle görünüyorki, şayet Müşterek Pazara girersek bu bir başarı olarak gösterilecektir. Halbuki şunu herkes aşikâr olarak görüyor ve biliyor ki, Müşterek Pazar üyeliğinin memleketimiz için felâketli neticelerini bir an için unutsak bile, böyle bir hareketin temel meselelerimizi çözümlenmekle usaktan yakından hiçbir alakası yoktur. Müşterek Pazar'a girsek de girmesek de, meselelerimiz aynı meselelerdir ve bunları çözümlenecek olanlar yine bizleriz.

ACABA koalisyon hükümetlerinin temel meselelerimizi ele almak ve çözümlenmek hususunda bu gevsek ve isteksiz davranışlarının sebebi nedir? Niçin meseleleri cesaretle ve süratle ele almıyorlar? Bu soruya genel olarak verilen cevap, şu veya bu parti'nin davranışı, ya da halkımızın kültür seviyesinin düşük oluşudur. Açık ki, bunlar cevap değil, fakat zavallı ve çelimseli birer mazerettir. Çünkü hepimiz biliyoruz ki, çözümlenmek istediğimiz mesele zaten bunlardır. Memleketimizde birbirine düşman gruplar olmayacak ve halkımızın seviyesi yükseltilecektir.

Sorunun gerçek cevabını yukarıdaki ilk cümlemizde vermiş bulunuyoruz.

Koalisyon iktidarı, gerçek mânâsında olarak yapıcı büyük halk kitlelerine, emekçi kitlelere yönelmiş ve yaslanmış değildir. O kadar değil ki, toprak reformu tasarısını ancak topraksız köylülerin Adana'da yaptıkları bir yürüyüş üzerine hatırlayabilmıştır.

FAKAT tarih tekerrür etmez. Bu kanı ile hareket eden muhafazakâr gruplar büyük hayâl kırıklığına uğrayacaklardır. Türkiye'nin ve dünyanın şartları sür'atle değişmektedir. Halkın, büyük emekçi kitlelerin sessiz ve hareketsiz olduğu devirlerde, iktidar mücadelesi ve devlet idaresi, bir saray entrikası gibi yürütülebilirdi. Fakat artık bu devir arkada kaldı. Toplumsal gelişme zorunluları halkı hem dillendirdi, hem de harekete geçirdi. Artık 27 Mayıs öncesi metod ve zihniyetle Türk toplumunu idare etmeğe imkân yoktur. Artık idareden mevcut bünveye intibak değil, fakat o toplumun yararına değiştirme beklenmektedir. Bugün içinde yaşadığımız siyasi huzursuzluk, yerli yabancı çıkış yolu arama çabalarının bir görüntüsüdür. Türkiye'nin şartları, gerçekten halktan yana ve halka dayanan akımları umulandan çok daha kısa zamanda, seçim yolu ile iktidara getirecektir. Ve işte ancak o zaman Türk Milleti, meseleleri bilimsel bir şekilde incelemek ve çözümlenmek imkânına kavuşacak ve gene ancak o zaman önü açık ve hızlı bir kalkınma yoluna girebilecektir. Çünkü ancak o zaman Türkiye'nin kalkınması iktidardakilerin (idarecilerin) dışında moda bir kavram olmaktan çıkacak ve milletimizin nefes alıp veriş gibi bir yaşantısı olacaktır.

Basın tröstleşiyor

Geçen hafta basın meseleleri ile ilgili olarak oturum ve konferanslarda konuşanlar, Türkiye'de fikir hayatına karşı hazırlanan büyük darbe tehlîkesi üstünde durdular.

«Basın konusu» üçüncü hamur kâğıt üzerindeki mükemmel lekesi gibi her geçen gün daha yayılıyor. Basının her bakımdan bir karar gününe doğru hızla ilerlediği artık herkes tarafından kabul ediliyor. Ve bütün meselelerde olduğu gibi sadece «Bu böyle devam etmez» hükmü veriliyor. Fakat; «Nasıl devam eder ya da edecek?» sorusuna kimsecikler bir cevap bulamıyor. Daha doğrusu herkesin katıldığı bir cevap bulunmuyor.

Önce gazete sahipleri anlaşmıyor. Kimisinin büyük, kimisinin küçük bir gazeteye sahip olduğu bu grup tam bir menfaat çatışması içinde. Büyükler, küçüklerin en kısa zamanda batmasını sağla yan şartları hazırlamağa; küçükler, bu büyük dalgalar karşısında suyun yüzünde kalabilmeye çalışıyor.

Küçükünde olsun, büyükünde olsun çalışan fikir işçileri ekme kapılarının daralmasını ya da büsbütün kapanmasını istemiyor. Her ikitar da gibi basının fazla ağır mamasını isteyen hükümet, yürüttüğü şekli demokrasiye toz kondurmadan seslerin azalmasını sağlamayı düşünüyor.

Basının başına gelecelelerin; hürriyetin başına gelecek demek olduğunu bilen aydınlar da açık oturumlarda, konferanslarda çıkar yolun cevabını bulmağa çalışıyor. Basının derdini kendilerinin ve hürriyetlerinin derdi edinmiş olan kurumlardan üçünün geçen hafta tertip ettiği açık oturum ve konferansların konusu basın üzerine olmasa bir tesadüf değil. Tamamen aksine basının bugünkü durumu karşısında duyulan endişenin bir belgesidir.

Bu açık oturumlardan birincisi İstanbul Hukuk Fakültesi Fikir ve Sanat Kulübü tarafından Eminönü Öğrenci Lokalinde tertiplendi. Oturumun konusu gençlerin memleket meselelerini nasıl yakından izlediklerinin ve isabetli bir şekilde bu meselelerin üzerine eğildiklerinin bir deliliydi.

Oturuma katılacak olanlara gönderilen bildiri de mesele şöyle konmuştu:

«Türkiyemizin ana sorunlarından biri de; Türk basınının bugün içinde bulunduğu durumdur. Toplumcu, emekten yana namuslu yagama ve dürüncenin savunucusu yazarlarımız ve yayın organlarımız türlü yönlerden baskılar yapılmakta, tarihsel akışa ışık tutan bu gibi öz değerlerimizi, kendi örimce kâfalarımızın karanlığında boğmak istemektedirler.»

Fikir Kulübünün bu bildirisini gençler arasında gerçekten ilgi uyandırmış fakat mesele, meselenin çözümünü bulmak üzere çağrılanların çoğu gelmemişti. Aralarında gazete patronlarının ve yaşlı yazarların bulunduğu gelmiş olan kalabalığı böyle bir tartışmaya girmek istemediklerini önceden belirtmişlerdir.

Aynı gün akşamı Başbakan

Maçkadaki evine davetli olan bazı gazete patronları bu konudaki fikirlerinin topluluğa açıklamak yerine Başbakan'a söylemeği tercih etmişlerdir.

Basınla değişik yönlerden ilgili olanların katılmadıkları oturum beklenen büyük faydayı sağlamamış, fakat basının çilesini çekmiş üç kişi bile gerçeklerin gösterilmesine yetmiştir.

Oturumun ilk konuşmasını yapan İhan Selçuk, bugün gerçek basın hürriyetinden bahsetmenin imkânsız olduğunu, çünkü gazetelerin çoğunun menfaat kombinasyonlarına dayandığını, fikir işçilerinin mali baskılar altında bulunduklarını ve patronun ekonomik görüşüne katılmak mecburiyetinde kaldıklarını, bütün haber ajanslarının birer tröst olduklarını, bu durumda menfaat düzenlerini sağlamlaştırarak tahrip edilmiş haberlerin basını kapladığını, esasen bu durumun gazete patronları tarafından da benimsendiğini açıkladı.

İkinci olarak konuşan, Basın İlan Kurumu Genel Müdürü Sabahattin Selek, Türk Basınının bir sınıflamasını yaptıkları sonra gazetelerin pek çoğunun gazete hüviyeti

finden yoksun olup, gayenin okuyucuyu istismar suretiyle fazla para kazanmak olduğunu, memleketimizde yeter sayıda okuyucu ve rotatif bulunmadığını, dağıtım teşkilâtının çok çürük olduğunu, satışları malın değerinden anlamadıklarını ve bu sebeple gazetelerin batmasına yol açtıklarını, yatırılan paraların bayilerin cebine aktığını, öte yandan her yıl Basın İlan Kurumu kanalı ile hazineye gazete patronlarına 17 milyon liranın gittiğini, fakat bütün bu aksaklıkların bir bıçak gibi kesilmesi ne imkân olmadığını belirtti.

Öğrencilerin isteği üzerine konuşan eski yazarlarımızdan Cemal Hüsnü Taray ise, her şeyde olduğu gibi basında da tröstlerin, sömürücülerin hâkim olduğunu, 28 milyon lük halk kitlelerinin uyuduğunu ve uyutulmak istendiğini, ilköğretimin savasız sınıfsız bir cemiyet yaratmak olduğunu, ancak gençliğin gayretleri ile menfaat gruplarının çökertileceğini, Atatürk basınının topluluğunu, şimdiki basının büyük bir hızla dejenere olduğunu, resmi ilân adı altında gazete besleme

Basın rezaletinin en çirkin örneği bu hafta içinde verildi

Yeni Sabah gazetesinin 11 Mayıs tarihli sayısının üçüncü sayfasının fıkra yerinde «Emil Galip Sandalcı'ya» diye başlayan çerçeveli yazı muhakkak ki Yeni Sabah'ın o gün istisnasız bütün okurları tarafından okunmuş olan tek yazıdır. Türk basını tarihinde de esine rastlanmayan ve belki de rastlanmayacak olan kısa yazı, gazete sahibinin imzasını taşıyor ve aynen şöyle deniyordu:

«EMİL GALİP SANDALCI'YA»

Senin gibi 1956 senesinde yazı hayatına atılan ve fakat yedi senedenberi hiç bir gazetede dikiş tutturamayan ve bu müddet zarfında doğru dürüst hiç bir gazetedeki ifadene göre, ücret dahi alamayan bir meczubu muhatap saymayı düşünemezdim.

«Ancak; görülen lüzum üzerine senin sebebin öğrenmek istediğin için, sana bunu aşağıda açıklıyorum:

«Sen, ihtimal ki dediğin gibi ne komünist, ne faşist, ne casus, ne dolandırıcı, ne de hürsüzsün. Zira bu saydığın kaabiliyet ve imkânlar dan birine sahip olabilen için biraz aklın olmasa icap ederdi. Halbuki sen düpedüz ahlâksız bir delisin. Seni Yazı İşleri Müdürü ve yardımcılarına mütemerriden hakaret ettiğin için koddum.

Safa Kılıçoğlu»

Okuyanın bir daha, bir daha okuduğu ve yalnız değilse çevresinde bulunan birine daha yüksek sesle okumak ihtiyacını duyduğu bu satırlar; aklı başında insanlara sadece iki kişinin değil, sadece sermaye ve emek münasebe-

nin kötü sonuçlar yarattığını söyledi.

Sermaye hâkimiyetini ve kazanç hürsünü basını bir kamu hizmeti olmaktan çıkarıp herhangi bir sanayi işletmesi durumuna düşürdüğü gerçeği oturumun izleyen herkes tarafından kabul edilmiştir. Bu hâkimiyet ve hürsün gelişmesi; Türk basınına halkın gerçek durumu ve derlerinden uzaklaştıracağı ta-biidir. Bu basın hürriyetinin tekelleşmesi yani hürriyetin tekelleşmesi olacaktır. Halk oyunun şekillenmesi, kanalı ze edilmesi büyük sermaye-nin ve kazancın isteğine göre olacaktır. Bu ise emeğin sesinin son bulması demektir

İşçi Partisinde

Geçen hafta Türkiye İşçi Partisi Gençlik Kolu da bir konferans tertiplemiş ve Türkiye Gazeteciler Sendikaları Federasyonu Genel Sekreteri Cengiz Tuncer partili gençlere Türk Basınının meselelerini anlatmıştır. Konferansı memleketimizde gerçek bir basın hürriyetinin olabileceği için; fikir işçilerinin gazetelerin yönetiminde söz ve karar sahibi olması zorunluğunu belirtmiştir.

Cengiz Tuncer konuşmasının büyük bir kısmında basının mali kaynakları üzerinde özellikle durmuştur. Son zamanların konusu olan resmi ilânların kaldırılması ya da kaldırılmaması konusunu ele alan hatip kaldırılmaması te-

zini savunmuştur. Basın İlan Kurumunun ve resmî ilânların kaldırılmasının Türk fikir hayatına ve politikasına hiç bir şey getirmeyen tiraj gazetelerine meydanın bırakılması demek olacağını belirtmiştir.

Tuncer, Gümüş Motor ve Kavel grevi olaylarında özel ilânın baskı aracı olarak kullanılacak istendiğini bunun üzücü bir olay olduğuna işaret etti; «Bizde ve dünyada ilân yolu ile basın üzerine baskı yapıldığının bir gerçek olduğu saklanamaz» demiştir.

Bir fikir işçisi olan sendikacı Hürriyet gazetesi tarafından kurulan haber ajansının Grev ve Toplu Sözleşme Kanunlarının çıkmakta olduğu bir zamana rastlamasının üzerinde durmuştur. Tuncer'e göre bu sadece işçilerin kazancakları yeni haklara karşı olmayacak fakat aynı zamanda bir haber tekeli de yürülmeye girecektir.

İlgili izlenen konferansın sonra Federasyon Sekreteri İşçi Partili gençlerin sözlümlerine cevap vermiştir.

Sosyalist Kültür

Derneğinde basın

Sosyalist Kültür Derneği'nde Cumartesi günü İhami Soysal «Basın Hürriyeti» konusunda bir konferans verdi.

Basının bugünkü meselelerini etraflı şekilde izah eden Soysal, özette şunları söyledi:

«Basın hürdür ama basını hürriyeti yoktur. Büyük sermaye sahibi gazete patronlarının fikir hürriyetinden anladıkları, kâğıt fiyatlarının ucuz olmasıdır.

Nitekim bunun tipik misali Gündelik Gazete Sahipleri Sendikası'nın fikir hürriyeti ile ilgili olarak yayımladığı iki bildirinin ikisinin de kâğıt fiyatlarının indirilmesinden söz etmesidir.»

«Basında her şey yazılmaz. Meselâ bir ilaç fabrikası sahibi döviz kaçakçılığı yaparken yakalandı, gazeteler yazmadı. Cimento kara borsası yapan iki firmasının isimleri açıklanmadı.»

«İzmir skandalında skandal kurbanlarının adı açıklandı, skandalı yapan açıklandı. Sebep, ilânların belirli kişilerin ellerinde olması, bir baskı âleti durumunda bulunmasıdır.»

«Dağıtımda da büyük baskı var. Bayiler gazetelerin ilânı sayıyor.»

«Asgari ücret meselesinde de, meselâ Eskişehir'de brüt 200 lira ücret tanınıyor. Diğer şehirlerde de asgari ücret uygulanmıyor, muvazaa yapılıyor.»

«Gazeteler, yüzeydeki çatışmalarda karşı gibi görünürler, ama parlâmentodaki beş parti gibi temelde bir çatışma olunca derhâl birleşirler.»

İhami Soysal daha sonra bazı soruları cevaplandırdı.

Konferansı yöneten Necat Erder, toplantıyı şu sözlerle kapadı: «Toplum uyanacak, kendisine hizmet etmeyen gazeteleri almayacaktır. Basının görevi, bu uyanışı hızlandırmaktır»

Sosyalist Kültür Derneği, gelecek hafta İstanbul Sube

değil memleketin meselelerini kendi meselelerini bile çözemeyecekleri meydandadır.

Oluş biteni merak edenler için hikâyeye kısaca şudur:

Emil Galip Sandalcı üç ay önce bir sendikacı olarak emekçi arkadaşlarının gasbedilmiş haklarını almak için müzakereye gittiği Safa Kılıçoğlunun odasından Yeni Sabah'ın fıkra yazarı olarak çıkar. İşsiz yazar «sendikacı Emil Galip'in bir iş teklifini kabul etmesi kadar normal hiç bir şey olmamak gerekir. Fakat, Safa Kılıçoğlu'ndan çok daha anlayışlı ve kendisi ile aynı görüşleri taşıyan bir çok gazete patronu ile anlaşmamış olmanın tecrübesini unutmamak da aynı derecede normal olmak gerekir. Üstelik hakkı yememiş arkadaşlarının hakkını almağa gittiğin de, bu işin olmayacağını hatırlaması her halde gerekir. Ama «Uzun bir işsizlik» denecek, «Evla dü iyâ» denecek, «açma kalsın» denecek.

Her ne hâl ise Emil Galip işe başlar ve üç ay sonra Yazı İşleri Müdürü ile bazı yazıları için anlaşamaz. Ve Safa Kılıçoğlu'nun gazetesinde de sözümler ona hak ve doğru luk savaşı yaptığını sanan bu iki fikir işçisi birbirlerine gider. Patron kavga da Müdürün tutar ve yazarı «Görülen lüzum üzerine» işi ne son verir. Yazar bir dergide bu «görülen lüzum» sebebinin sorar ve cevabını alır. Bu cevap soyut bir hürriyet savaşçısı olan Emil Galip'in temelindeki kavga «Emek» olduğunu kabul etmesi için yapılan en ağır ihtar olmuştur.

Partiler kanunu Anayasaya aykırı

Siyasî Bilimler Derneği yeni siyasî partiler tasarısının işçi ve köylüye parti kurma hakkını tanımadığını açıkladı

Hükümet tarafından hazırlanan Siyasî Partiler Kanun Tasarısı'nın anayasaya aykırı olduğu, Siyasî Bilimler Derneği tarafından da açıklandı.

Siyasal Bilimler Fakültesi salonunda geçen Cuma günü bu dernek tarafından Prof. Yavuz Abadan başkanlığında düzenlenen seminerde tasarı etrafı şeklide incelendi. Seminere bir çok bilim adamı çağırıldığı halde gelmediğinden konuşmalar Prof. Bahri Savaş, Doçent Nermin Abadan, Prof. Muammer Aksoy tarafından yapıldı. Üç bilim adamı da tasarının eksik ve antidemokratik taraflarını ortaya koydular.

Prof. Bahri Savaş, tasarının çok sayıda tahditler getirdiğini, belirli bir siyasî doktrine sahip olmak ve iktidara gelme amacı taşımak şartlarının antidemokratik olduğunu belirterek "Modern partilerde doktrin yoktur. Bir partinin amacı iktidara gelmek olmayabilir. Bazı partiler iktidara müessir olmak için çalışır." dedi.

Seminerde belirtildiğine göre, parti kurma konusunda getirilen tahditler anayasaya aykırı bulunmaktadır.

Çünkü anayasa «siyasî hak ve hürriyetler» bölümünde vatandaşın nasıl parti kuracağını gösterdiği gibi, 27 nci maddesi de kimlerin parti kuramayacaklarını belirtmektedir. Anayasa, partilerin insan hak ve hürriyetlerine, laiklik, demokrasi esaslarına, cumhuriyete, devletin ve milletin bütünlüğüne aykırı partilerin kapatılabileceğini ve kapatılan partilerin kurucu ve görevlilerinin yeniden parti kuramayacaklarını belirttiği halde tasarı başka tahditler getirmektedir.

Anayasa Mahkemesi'nin partileri re'sen denetleyebileceği ve gapatabileceği hakkındaki hükmünün de, bu mahkemeyi teferruatla uğraşmak zorunda bırakacağı için yersiz olduğu belirtildi.

Doçent Nermin Abadan, «Bu tasarı İngiltere'de okumuş, Alman hayranı ve Anayasamıza karşı bir insan tarafından hazırlanmışa benzemektedir. Parti kuracaklar için yüksek tahsil şartının konulması Türkiye'nin gerçeklerine ve anayasaya aykırıdır. Bu hükme göre işçiler ve köylülerin parti kurmaları imkansızlaşmaktadır.» dedi.

Siyasî Bilimler Derneği bu hafta da bir toplantı yaparak tasarının diğer aksak taraflarını ortaya koyacak ve nasıl bir kanun hazırlanması gerektiğini açıklaya-

HER ŞEY YOLUNDA MI?

HÜKUMET

İnönü basını bütün işlerin yolunda o'duğuna inandırmaya çalıştı

Başbakanın tertiplemediği basın toplantısının kolay atılması muhalefet yaptığını sanan gazetelerin sayesinde oldu

Başbakan İnönü İstanbul büyük basının iyimser manşetleri ile karşılandı. Gerçi haberlerin iyimser olmasında tesadüflerin rolü olmadı değil. Fakat Türkiye'nin en yüksek tirajlı gazetesinin bugün day tarlaları resimleri, bol mahsul haberleri sekreterin çekmesinden bilhassa çıkarılmışa benziyordu.

Bu iyimser hava içinde muhalefet yapmak için en ufak fırsatı kaçırmayan sömürücü ve intikamcı bir kaç gazete bile üslup tutturamaz olmuştu. Bu beceriksizlik İnönü'ye verilen sorularda da açık görüldü. Keyifli Başbakan, bu gazetelerin sorularına cevap verirken basın toplantısındaki gazetecileri güldürmek fırsatını kaçırmadı. Budalaca soruların cevapları hiç olmazsa basın toplantısının sıkısı geçmemesini sağlamıştı.

Başbakan'a sorulan soruların ciddiyetle ilgili olanları en çok plân ve plânın finansmanı idi. Başbakan hem iç ve hem dış finansmanın gerçekleştireceğinden emin görünüyordu. 1963 uygulamasında iyi mahsule fazlacı bel bağladığını da saklamıyordu.

Ciddi sorular serisinin ikinci grubunu son zamanlarda gazetelerin manşetlerini sık ılgal eden aşırı ceryanlar ve Kürt meselesi teşkil ediyordu. Değişik gazeteler bu konularda birbirine benzer sorularla çıkmışlardı.

Anlaşılan herkes, bu konular üzerindeki esrar perdesinin Başbakan tarafından kaldırılmasını istiyordu.

İnönü, aşırı ceryanlar hakkında kanunların bulunduğu ve bunların ciddiyetle uy-

gulanacağını belirttikten sonra özellikle komünizmi iktisadi ve içtimai alanda alınacak tedbirlerle önlemenin gerektiğini belirtmişti.

Başbakan Kürt meselesinin tehlike arzemediğini belirterek, bugünden yarına büyük tehlikeler icat eden bazı sorumsuz kişilere gereken cevalı verdi. İnönü, bütünlüğü bozucu faaliyetler karşısında görevin orduya düştüğünü hatırlatmayı da ihmal etmedi.

Başbakan basına karşı avantajlıydı. Ve toplantıyı bitirdiği zaman da bu avantajı kaybetmemişti. Gerçi ertesi gün budalaca soru soran ve alay konusu olan bazı gazeteler, basın toplantısı haberini verirken malûm başlıklarını kullanmayı ihmal etmişlerdi.

İnönü ve işçi kadını - Derde deva mı? -

İŞÇİ

Ecevit Güneyli Sendikacıları ikna edemedi

İşçilerle ilgili kanunları Millet Meclisi'nden istediği gibi geçirtmeğe muvaffak olan Çalışma Bakanı Bülent Ecevit, güneyin kızgın sendikacılarını yatıştırmak için geçen hafta uzun bir geziye çıktı.

Pazarlıkçı Türk İş yöneticileri, tasarıların işçi menfaatlerine uygunluğu şöyle dursun, teferruatla ilgili bazı küçük değişiklikleri dahi sağlayamadıkları halde neticeden memnun görünmeye çare ederken gerçek sendika cılar haklı olarak memnuniyet sızlıklarını ortaya koyuyorlardı.

Ecevit'in Meclis tatilinden faydalanarak çıktığı gezi, Çalışma Bakanlığı ile Türk İş'in ortak sayretleri sonunda içine düştükleri yeni statü karşısında güneyli sendikacıların gösterdiği tepkiyi gidermek gayesini güdüyordu. Ecevit, bu gezisine Milliyet'in fıkra yazarı Çetin Altan ile CHP Milletvekili Ali İhsan Göğüşü de davet etmişti. Bir mesleğine devam eden, diğer ikisi politikayı tercih eden üç eski gazeteci güney illerini beraber doluyorlardı.

Ne var ki, Çalışma Bakanının güney gezisi umduğu kadar başarılı olmadı. Görüldüğü sendikacılar, gerek iş mevzuatının hazırlanması, gerekse mevcut mevzuatın uygulanması bakımından acı tenkidlerde bulunuyorlar, genç bakanın kendilerini ya tırtırmak ve hükümete itimatlarını sağlamak için yaptığı telkinler, gerçeklerin katılığı karşısında hiç olumlu tesir yapmıyordu.

Nitekim, Gaziantep'te sendikacılarla yaptığı toplantıda Ecevit, mevcut kanunların mükemmelliğine işçileri inandırmak için ne kadar dil döktüyse de güneyli sendikacıların direnişlerini kuramadı. Buna karşılık sendikacıların sordukları önemli sorular karşısında zaman zaman sifirlendi ve neticede çaresizlik içinde toplantıdan ayrılmak zorunda kaldı.

Ecevit'in güneydeki şansız gezisinin tek enteresan tarafı, Adana'da Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Mehmet Ali Aybar ile karşılaşması oldu.

Cumartesi günü Aybar ve diğer İşçi Partililer Almanyanı mevkinde otururlarken Çalışma Bakanı Bülent Ecevit, beraberinde Çetin Altan ve Ali İhsan Göğüş olduğu halde aynı yere geldi. Aybar ve Ecevit birbiriyle tanıştıktan sonra kısa bir müddet görüştüler.

Güneyli sendikacıların, Çalışma Bakanlığı ile Türk İş yöneticilerinin müşterek politikasına karşı reaksiyonu, hafta içinde Türk İş Başkanlığı'na çekilen bir telgrafla da ortaya konuldu.

Güney Bölgesi İşçi Sendikaları Başkanı Abdülkadir Özdenvar, Türk İş Bölge Temsilcisi'nin işçi aleyhtarı tutumu karşısında Türk İş Başkanlığına çektiği telgrafta şöyle diyor:

«Evvelce sendikacı olmadığımızı tesbit ettiğimiz ve bölgemize temsilci tayin ettiğimiz Muzaffer Sıranç, bölgedeki sendikalarla irtibat

kuramayınca, işveren sendikaları ve sanayi odaları ile irtibatlandıktan sonra işverinde çalışan sendika liderlerini bertaraf edip, tabana ineceğim, tehdidini savurmaktadır.

Kendisine ou talimat başkanı olduğumuzu mı verildi? Hâl böyle ise, bizler de işçiyi ezdirmemek için tavana çıkacağız.

Derhal vaziyet ediniz. Türk İş camiasında ayrılıklar olmasına sebebiyet vermemenizi istizham eder, konseyin kısa zamanda yapacağı toplantıdan evvel bir sarı sendika ile irtibatlı Muzaffer Sıranç'ın bölgemizden alınmasını ehemmiyetle arz ederiz.»

LASTİK - İŞ'TE SERİ LOKAVTLAR

Lastik İş kolunda lokavt olayları birbirini takip ediyor.

Hatayın eski A.P.li, yeni CHP li Milletvekili Saki Zorlu, Kurban Bayramı tatilinden sonra sezon tatili gerekçesiyle Zergen Lastik fabrikasını kapatmış ve 160 işçisini açığa bırakmıştır.

Türkiye Lastik - İş Sendikası bu kanunsuz lokavt hareketi karşısında işçi haklarını korumak üzere derhal teşebbüs geçti ve cumartesi günü işverene, 160 işçinin tekrar işe alınmasını kabul ettirdi. İmzalanın protokole göre, işçiler çalışmadıkları günlerin ücretleri ni de alacaklardır.

Transferci Milletvekilinin evvelce babasının sahip olduğu QUADRAT Lastik fabrikasının da da bir çok işçiyi, kanuni tazminatlarını ödemediği kayırdan şarşı ettiği de işçiler tarafından öğrenilmiş bulunmaktadır.

Zergen Fabrikası olayı kapanmaz bu defa da A miral Lastik Fabrikası faaliyetini durdurarak kırk işçisine yol verdi.

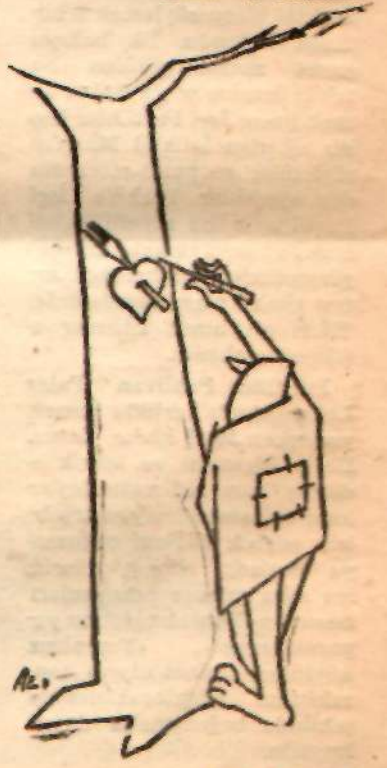
ZENCİLERE TÜRK İŞÇİSİNİN ALAKASI

Amerikada zencilere karşı girişilen gayri insani muamele Türk işçileri arasında da tepkiyle karşılandı.

Türkiye Karayolları İşçileri Sendikası Başkanı Saban Erik A.B.D. Cumhurbaşkanı Ken nedy'ye şu telgrafi çekti.

«Alabama'da, Birmingham şehrinde yapılan nümayişler de zencilerin üzerine polis köpeklerinin saldırtıldığına gazete fotoğraflarında gördük. Bu hareketi, Amerikan insanîyet perverliğine yakıştıramadık. Benzeri hareketlere mahal ve rilmemesini insanlık adına dilez.

Saban Erik
Türkiye Karayolları İşçileri
Sendikası Başkanı

Toprak ağalarına rağmen

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ'NİN GAZİANTEP TOPLANTISINDA GERÇEKLER ANLATILDI

Türkiye İşçi Partisi'nin pazar günü Gaziantep'te yapılan olağan Genel Yönetim Kurulu toplantısı, iç ve dış meselelere ışık tutmak bakımından geçen haftanın en önemli iç olayı oldu. Yine bu toplantı vesilesiyle, Türkiye'de anayasanın tanıdığı temel hakların nasıl çiğnendiği ve gerici baskı gruplarının ileri hareketleri boğmak için giriştikleri kaba kuvvet gösterileri karşısında idare makamlarının nasıl müsamahakâr davrandıkları açıkça görüldü. Fakat bütün bu terör ve sindirme gayretlerine ve anayasayı uygulamakla görevli mesul idare adamlarının göz göre göre temel hakları çiğnetmelerine rağmen Gaziantep'liler, halk yığınlarının gerçek kurtuluşunun ve rejimin gerçek teminatının Türkiye İşçi Partisi'nde olduğunu ortaya koydular.

Gericiilerin Türkiye İşçi Partisi Genel Yönetim Kurulu toplantısını sabote etmek için giriştikleri zavallıca teşebbüsler Adana'dan başlamıştı.

Türkiye İşçi Partisi Genel Başkan Mehmet Ali Aybar ve Genel Yönetim Kurulu üyeleri önce Ankara'da toplanmışlar, Cumartesi günü bir kafilde halinde otobüsle başkentten Adana'ya hareket etmişlerdi.

Zavallı tertipler

Her geçtiği yerde büyük alaka ile karşılanan Türkiye İşçi Partisi kafillesi, akşam saat 20.30'da Adana'ya vardı ve Adana'lı partililerle birlikte doğrudan İl Merkezi'ne gidildi. Aybar, burada partililere hitaben kısa bir konuşma yaptı. Daha sonra çeşitli meseleler üzerine Adana'lı partililerle sohbet edildi, bu arada hep birlikte işçi marşları söylendi. Bu sohbetten sonra yemeğe gidilmek üzere parti merkezinden çıkılacağı sırada gericiler tarafından tahrik edilen aldatılmış zavallıların bazı tertip hareketlerine giriştikleri görüldü. Önde Genel Başkan Aybar ve Senatör Niyazi Ağurnası olduğu halde partiden çıkan topluluğun arasından bir şahıs, hep işçi marşları söylenirken ifade ederek bir de İstiklâl Marşı söylemek teklifinde bulundu. İlk bakışta gayet normal görülen bu teklif üzerine başta Aybar olmak üzere işçi Partililer hep bir ağızdan İstiklâl Marşı'nı söylediler ve parti merkezin den ayrıldılar. Türkiye İşçi Partililerin iyi niyetli kabul ettikleri ve uymakta sakınca görmedikleri bu hareket, ertesi günkü gerici gazetelerde, T.İ.P. sleyhinde istismar edilmeğe çalışıldı.

Partililer Pehlivan Palas Lokantasında birlikte yemek yerlerken 30-40 kadar İmam Hatip öğrencisi ve tahrik edilmiş bazı saf vatandaşlar kapı önünde nümayişe teşebbüs ederek bağırıp çağırma-ya başladı. Nümayişçilerin ipe sapa gelmez hezeyanları arasında «Toprak reformu yapacaklar!» ve «Topraksız köylülere Adana'nın topraklarını dağıtacaklar!» şeklinde bağırışmalar duyuluyordu.

Ağaların gazabı

Gericiilen bu nümayişlerini Tarzan Cemil namındaki bir şahıs yönetiyordu. Tarzan Cemil, Adana'da toprak ağalarına hizmet etmekle nam yapmıştı ve 27 Mayıs Devrim'inden sonra orduya hakaretten iki yıl hapse mahkûm olmuş ve geçenlerde cezaevinden çıkmış bulunuyordu. Toprak reformu aleyhindeki bu bağırışmalar, nümayiş teşebbüsünün gerçek hedefini ortaya koyuyordu. Bilindiği gibi evvelki hafta, topraksız Adana köylüleri büyük bir yürüyüş yaparak toprak reformu yapılmasını, Çukurova'da hüküm süren görülmemiş sosyal adaletsizliğe son verilmesini istemişlerdi. Bu yürüyüş, binlerce topraksız köylünün davalarına bizzat sahip çıkması, menfaatlerini tehlikeye gören toprak ağalarını telaşa düşürmüştü. İstismar düzenlerinin yıkılmaması için toprak ağalığına ve sosyal adaletsizliğe karşı çıkan her ileri hareketi söndürmeyi kendileri için bir beka şartı sayıyorlardı.

Türkiye'de halkın menfaatlerini temsil eden, sosyal adaletsizliğe karşı mücadele eden bir organize kuvvetin hemen bu yürüyüşten sonra Güney Anadolu'da büyük çapta bir toplantı yapması toprak ağalarının bu telaşını daha artırmıştı. Bu gelişmenin karşısında demokratik şekilde direnmeye imkan olmadığına göre, toprak ağaları için yapılacak şey, parayla satın aldıkları kaba kuvvetleri, Nazi Almanyası'nın SS kı'aları gibi kullanarak halkın, çoğunluğun, ezilmişlerin kurtuluşunu temsil eden İşçi Partisi'ne, bu partinin yöneticilerine saldırmaktı.

İşte, kendi halinde yemek yiyen bir topluluğa klasik gerici sloganlarıyla saldıran satılmış ve aldatılmış zavallılar, geçaat arz ederken sirkatlerini söylüyorlar, toprak ağalığı saltanatının yıkılmasına karşı durmak, topraksız, aç, sefil Çukurova köylüsünü insan haysiyetine kavuşturmak için çalışan İşçi Partilileri söndürmek gayesiyle bu sağıklık nümayiş hareketine teşebbüs ettiklerini açığa vuruyorlardı.

Gaziantep'te

Adana'da fiyasko ile sonuçlanan bu gerici baskı hareketi, ertesi gün Gaziantep'te de tekrarlanmak istendi; üstelik bu ikinci terör teşebbüsü idari makamlarca da müsamaha gördüğü halde aynı şekilde skamete uğradı; Gaziantep'liler, Genel Yönetim Kurulu toplantısını gericiilerin bütün komplolarına rağmen büyük bir ilgiyle izleyerek Türkiye İşçi Partisi'nin güneydeki büyük gücünü ortaya koydular.

Türkiye İşçi Partisi kafillesi, Gaziantep'e giderken şehre 20 kilometre mesafede karlabalık bir partili topluluğu tarafından sevgi gösterileriyle karşılandı.

Türkiye İşçi Partisi Genel Yönetim Kurulu toplantı-

Aybar ve Ağurnası
— Gerçeklerin sözcüleri —

tısı Pazar günü saat 10'da Gaziantep'in Havuzlubahçe-si'nde büyük bir dinleyici topluluğunun iştirakiyle yapıldı. Toplantıya Urfa, Diyarbakır, Maraş, Adana ve Mersin'den gelen vatandaşlar da katılmışlardı.

İstiklâl Marşı söylönerek Atatürk ve şehitler için saygı duruşu yapıldıktan sonra Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Mehmet Ali Aybar, toplantıyı bir konuşma ile açtı. Tam metnini ayrıca verdiğimiz bu konuşmasında Aybar, Türkiye'nin ve dünyanın bugünkü durumunu Türkiye İşçi Partisi'nin görüşleri açısından geniş şekilde tahlil ederek ortaya koydu. Aybar'ın konuşması sık sık dinleyicilerin alkışları ve tezahüratı ile kesiliyordu.

Aybar'ın konuşması sona erdikten sonra Genel Yönetim Kurulu'na çekilen başarı telgrafları okundu. Bu telgraflar arasında, güney bölgesinin tanınmış simalarından Avukat Faik Bucak'ın başarı telgrafı da dikkati çekiyordu.

Türkiye İşçi Partisi Ankara Senatörü Niyazi Ağurnası, Türkiye'de demokrasiğin gelişiminin bir özetini yaptı. 1946'da demokrasi rejimine geçtikten sonra sınıf partilerinin kurulmasına izin verilmesinin bu gelişmeyi aksattığını belirtti. Ağurnası, sözlerine özetle şöyle devam etti:

Husumet bitsin

«Bir parti 27 Mayıs'ı kendi tekelinde tutmak isterken, bir kısım partiler de, 27 Mayıs düşmanlığı ile Demokrat Parti oylarını avlamağa çalışmaktadırlar. Türkiye İşçi Partisi, böyle küçük politika oyunlarına girecek parti değildir. Diğer partilerin bu inhisarcı ve husumetçi tutumları memleket için tehlikeli olmaktadır. Demokrat Parti'nin oylarını istismar eden partiler, bir zamanlar Demokrat Parti tarafından kapatılmış olan Milliyetçiler Derneği mensuplarının eline geçmiştir. Memleketteki husumet havasını ortadan kaldırmak için bütün partiler beraberce mücadele etmeli-

ve gericiilerin bu ikinci baskı teşebbüsü de fiyasko ile sonuçlandı.

Toplantı yerinin önünde nümayişçilerle partililer arasında bazı tartaklaşmalar oldu ise de, esasen az sayıda olan tertipçiler, partililerin müdahalesi karşısında başarısızlığa uğrayarak dağılmak zorunda kaldılar. Fakat olay yerine gelen polis kuvvetleri, anayasa teminatı altında yapılan bir toplantıya tecavüz edenleri takip edip yakalayacakları yerde, iki T.İ.P.'li vatandaşı yakalayarak emniyete götürdüler. Kanunları adil şekilde uygulamakla mükellef bulunan polis kuvvetleri, anayasayı hiçe sayarak, mağdur vatandaşları nezaret altına alıyor, öte yandan toplantı hürriyetini kanuni esaslar dahilinde kullananlara tecavüze kalkışan zorbalara başıboş bırakıyordu.

Zorbalara korunuyor!

Bu keyfi ve gayrikanunî tutum karşısında Senatör Niyazi Ağurnası başkanlığındaki bir İşçi Partisi heyeti Emniyet Müdürü'nü makamında ziyaret ederek görevini fâh mânasıyla ifa etmesini hatırlatmak zorunda kaldılar. Fakat İlahiyat Fakültesi mezunu olan Salih Urgancıoğlu adındaki Gaziantep Emniyet Müdürü, Ağurnası'nın uyarılarına rağmen yetkisini teklif ve gayriadil şekilde kullanmakta ısrar ediyor, gerici zorbalara açıkça korunuyordu.

Senatör Ağurnası, bu durum karşısında, rejimin teminatını hiçe sayarak yetkisini kanunsuzluktan yana kullanan Emniyet Müdürü'nün tutumunu Başbakan İnönü'ye bir telgrafla bildirdi.

Genel Yönetim Kurulu'nda Türkiye İşçi Partisi Genel Sekreterleri Kemal Sülker ile Orhan Arsal da birer konuşma yaptılar.

Orhan Arsal, konuşmasını da özetle şöyle dedi:

«Bu devirde anayasa var, toplanma hürriyeti var, fakat hükümet vazifesini yapmıyor. Toplantı hürriyeti sağlanmamaktadır. Yaygaracılar susturulmamaktadır. Anayasa ezilmektedir. Biz, anayasanın tam mânasıyla uygulanmasını istiyoruz.

Artık Türk halkı uyanmıştır. Trahmondan gözü kör olanlara bunu Allahın emri olarak göstermek isteyenler, sadece toprak ağaları ve onların yaygaracılarıdır. Toprak ağaları bilsinler ki, kalkınmayan memleket yok olur. Ve memleket yok olursa, toprak ağaları, topraklarını müdafaa edecek Antep'lileri bir daha bulamazlar. Ancak, onlar düğün ile de işbirliği etmeğe razıdırlar.

70 Bin dönüm toprağı olanlar korkmasın. Anayasaya göre on yılda bedeli ödenmek şartıyla topraklarını istimlak edebiliriz. Topraksız insana, ancak refahını sağlayacak kadar toprak vereceğiz. Bizim devrimiz, verdiğimiz sözü tutma devri olacaktır. Çünkü işçi sınıfı ve emekçiler, kendilerine ihanet etmeden sözlerinin dışına çıkamazlar. Kendi menfaatlerinizi herkes ten daha iyi bildiğiniz için kendi hakimiyetinizi parlamentoda hissettirdiğiniz zaman kendinize lazım olan kanunlar kendiniz çıkartacaksınız. Biz, tahsilin, tedavinin

bedava olmasını istiyoruz. Biraz evvel dışarıda bağırıyorlar susmak zorunda kaldılar, biz ise yolumuza devam ediyoruz.»

Genel Sekreter Kemal Sülker de, özet olarak şu konuşmayı yaptı:

«Birinci beş yıllık kalkınma planı yürürlüğe girmiş, plânın finansmanı ile ilgili olarak 1 Mart 1963'te yeni vergiler ve yeni zamlar uygulanmaya başlamıştır. Böylece hükümetin ekonomik ve sosyal anlayışının ana çizgileri, amaçları, uygulama politikası içinde plânla birlikte açık hâle kavuşmuştur.»

Sülker, plân amacının hâkim çevrelerce «sosyal adalet içinde hızlı kalkınma» şeklinde ortaya atıldığını, plân hedefleri ve strefisi bakımından da toplumun en az sıkıntı çekerek en verimli duruma ve iyi bir hayat seviyesine ulaştırılması gerektiğini, bu amaca varmak için de içeriden ve dışarıdan yeni ek gelirler, yeni borçlar bulmanın şart olduğunu söyledi. Sonra şöyle devam etti:

«Acaba plânlı kalkınma döneminde alınacak dış borçlar ve vatandaşın tahsil edilecek vergiler halkın durumunda önemli bir değişiklik, iyiyeye doğru belli bir düzenlik getirecek midir? Ne yazık ki hayır!

Bize en çok borç para vererek durumumuzla çok içten ilgilenen Birleşik Amerikanın yardım teşkilâtının davet ettiği ünlü bir profesör, Profesör Enos bile bu vergilendirme işini iyiyeye mamaktadır. Prof. Enosa göre, Türkiyede en yüksek gelir sahibi sınıf ulusal gelirden yüzde 32 sini almaktadır. Türkiyede en aşağı gelirle en yukarı gelir arasında da 100 katına kadar fark vardır. Yeni vergilerle sağlanacak yeni gelirler yine bu mutlu azınlığa yarayacaktır. Çünkü yeni vergilerin sistemi içinde ulusal gelirden çok az pay alanlar vergilendirilirken, mutlu azınlığın vergilerinde yüzde 3 oranında azalma bile olacaktır.

Fakir daha fakirleşecek

Plânlı devre sonunda çalışan nüfusun yüzde 1.5 oranındaki yüksek gelirli mutlu azınlığı ulusal gelirden yüzde 32.8 ini elde etmeden geri kalmayacak, bu yük halkımız da yoksulluk içinde çalışan nüfusun yüzde 71 i olarak ulusal gelirden sadece ve sadece beşte bir oranında pay alacaktır. Yâni çalışan nüfus bir sofraya başına otursa aşağı yukarı 73 kişiden aşırı zengin olan iki kişi sofradaki bulgur pilâvından 16 şar kaşık yiyecekler, 71 suska insan da bulgur pilâvından birer buçuk kaşık bile alamayacaktır. Zira vergiler ulusal gelir dağılımındaki kötü sitemi daha da kötüleştirecek yödedir.»

Vergilendirmenin ne Anayasa, ne de sosyal adalet ilkelerine uygun olmadığını ulusal gelirden beşte dördünü ellerine geçirenlerin verginin sadece yüzde 40'ını, beşte birini ele geçirenlerin ise yüzde 60'ını ödemeğe mecbur tutulduğunu, büyük gelir sahiplerinin vergi kaçaklığına imkân hazırladığını, yüksek zıralı gelirlerin vergiden muaf kaldığını belirten Sülker:

«Bunun yanında Anadolu köylüsü, yani ırgadı, yarıcı, tarım emekçisi yeni vergiler münasebetiyle TB-

T.I.P. Liderleri Antep'te ara sırada - Gerçekler öğretiliyor -

MM'nde de belirtildiği gibi 600 yıldan beri inlemekte, yani yeni vergilerle bir kat daha ezilecek duruma düşürülmektedir. Zaten Türk köylüsü, toprağını yitire yitire büyük şehirlerin endüstri işçisi olmak için evini barkını, çoğunu çocuğunu terk etmekte. Ziraat Bankası'na kalan borcu yüzünden takibata da uğramaktadır.» dedi.

Adaletsizlik daha artacak

Tarımla uğraşan emekçiler aile başına yılda 2500 Lira ile yetinirken toprak ağalığı sayesinde bir küçük azınlığın yılda ortalama 30 bin lira elde ettiğini belirten Sülker, beş yıllık kalkınma planının bu adaletsizliği daha da arttıracığını şöyle izah etti:

«Çünkü plân gereğince 5 yılda tarım alanına 10.5 milyarlık bir yatırım yapılacaktır. Bu yatırımları devlet, büyük halkımızdan fazlasıyla aldığı vergilerle gerçekleştirecektir. Üzerinde yatırım yapılan toprağın satış değeri hemen yükseltilmektedir. İleride devlet fazla toprakları satın alırken kendisinin sebep olduğu fiyat artışından, cebinden bir şey çıkmayan büyük arazi sahibine çok yüksek toprak bedeli ödeyecektir.

Bir nokta daha var: Üzerine yatırım yapılan toprağın verimi de artacaktır. Verim artınca gelir de yükselecektir. Devlet, toprak ağalarının kârını halktan aldığı vergi ve halkın çocuklarına ve torunlarına yüklediği borçlarla arttırmak için 5 yılda 10 milyar 500 milyon harcarken, bu süre içinde tarım alanında alınacak vasıtasız vergi toplamı ise ne yazık ki 300 milyonu geçmeyecektir. Ufalmış arazi parçası ile gecimni sağlamağa çalışan Anadolu köylüsünün durumu Ziraat Bankasına olan borçlarının çok küçük rakamlarda kalması ile kendini belli etmektedir. 2 milyon 44 bin 973 aile bir kaç lira ile 2000 lira arasında borçlu durumundadır. İki buçuk milyona yakın aile, demek ki bu kadar küçük borçlardan yaksını kurtarmanın yolunu bulamamaktadır.

Toprak reformu

Eğer toprak reformu yapılabilmiş olsaydı ne bu gerçek çiftçiler bir lokma, bir hırkalık hayat sürmeye mahkûm edilir ve borç içinde bırakılır, ne de çift-

likleri, köylüleri, ekilmiş ve ekilmemiş geniş arazileri ile tarım ağaları, maddî baskılar yüzünden kendi iradesine tâbi kaldığı tarım emekçilerinin oylarını kullanarak politik nüfuzlarını geliştirdi. Böylece Parlâmentoya emekçilerin gerçek sözcüleri ve bizzat emekçiler girer, kanunlar ulusumuzun hakikaten uygarlığa kuvuşturacak nitelik taşırdı. Devleti, kendi nüfuzlarının bekçisi olan tarım ağalarının vergilendirilmesine yanaşmayan hükümetler, her alanda emekçilerin yarattıkları değerlerden baskalarının zengin olabileceği düzenine karşı koymaktan başka yolu seçmişlerdir.»

T.I.P. Genel Sekreteri, memleketimizde yüksek gelir sahibinin milli gelirden Amerika'dakinden bile yüksek oranda pay almasının bir soygunculuk, bir hırsızlık meselesi olduğunu, Türkiye'de bugünkü devletçilik uygulamasının devlet kapitalizmi şeklinde olduğunu belirterek özetle şöyle devam etti: «Eğer devletçilik ilkesinin yanında halkçılık ilkesi uygulanmazsa devlet makinesi zengin imâl etme makinesi hâline gelir. Bir devlet düşünün ki uzun yıllar Amerikan dolarını ithalâtçıya 280 kuruştan satmıştır. Ve bu doların piyasadaki değeri 20 liradır. Peki aradaki 17 liralık fark kimin cebinden çıkmıştır uzun ve uzun yıllar

Halkın... Zavalı halkın, okutulmuş halkın aldatılmış halkın.

Halka karşı

Devletçilik, zengin yetiştirme makinesi hâline gelince toplumcu karakterini yitirir. Halka yararlı olmaktan çıkar. İktisadî devlet teşekkülleri, özel sektöre yeni zenginlikler sağlayan mekanizmalar olur. 27 Mayıs'tan sonra bu teşekküllerin halk yararına işletilmesi için dünyanın dört bucağından uzmanlar getirilip raporlar hazırladığı ve iktisadî devlet teşekküllerinin reorganizasyonu kararlaştırıldığı halde hâlâ buna yanaşılmaması, Kalkınma planının halktan yana bir yön taşıması yüzündendir.

5 yıllık kalkınma planı işçinin, yoksul halkın sırtındaki vergiyi azaltmamış, ücretini yükseltici bir ilke getirmemiştir. Devlet eliyle tes-

bit edilen asgari ücretler de gerçek ihtiyaçları karşılamaktan pek çok uzaktır.

Resmî makamlar işçilerin en asgari medeni ihtiyaçlarını karşılayacak ölçüde ya sayabilmeleri için 25 lira almaları gereğini ortaya koymuştur. Halbuki, devlet, kendi işletmelerinde «iş kanunu na tâbi değildir» diye tarım işçilerini bu çok düşük asgari ücretlerden de düşük gündeliklerle, insanlık hayiyetine yaraşmayan şartlarla ve iş süreleriyle çalıştırmakta hiç sakınca görmemektedir. Netekim Samsuna 12 kilometre uzaktaki Gelemen Devlet Ziraat Üretme Çiftliğinde işçi gündelikleri 4 liradır. Yatakhaneleri feci denemektedir. İş süreleri günde 16-17 saati bulmaktadır. Korunç ağır şartlar altında çalıştırılmaktadır.

Uçurum

Halkçılık ilkesiyle yarıya yürütülmeyen devletçilik, ücret düzeninde daima işçi aleyhinde gelişmiş, bu mekânın karakterini gizlemek için 27 Mayıs'tan sonra imkânsızlaşmıştır. Yüzeyle kalan yazarların deyimi ile bile «Türkiyede gelişen manzara şudur: Zengin, gündün güne daha zengin olmakta fakir ise gündün güne daha fakir düşmektedir. Böylece sınıflar arasında açılan derin uçurum cemiyet içindeki müvazene-yi bozmaktadır.

Geride kalmış toplumlarda ekonomik ve sosyal yapıda önceden bazı değişiklikler yapılmadıkça beklenen kalkınmanın olmayacağı artık bugün uzmanların genellikle kabul ettikleri bir gerçek hâline gelmiştir. Türkiyede toprak ağalığı sistemini değiştirecek bir toprak reformu yapılmadıkça, ekonomik temel tarımdan endüstriye kaydırılmadıkça ve ağırlık noktası özel sektörden devlet sek-

törüne geçmedikçe gerçek bir kalkınma ve ilerleme olmayacaktır.»

Büyük menfaat gruplarını temsil eden beş partinin plânı hedeflerinden ve stratejisinden uzaklaştırdığını, pek ilimli bir kalkınma planını dahi «özel teşebbüse yük oluyor» diye baltaladıklarını, emekçi halk yığınlarını, işsizlikleri, yoklukları, yoksullukları, cahillikleri, hastalıkları ve gecekonduları ile başbaşa bıraktıklarını ifade eden T.I.P. Genel Sekreteri sözlerini şöyle bitirmiştir:

«Bu memleketinde halkın sırtından geçinen fırsatçı, kara borsacı, açık göz, parazit takumunun etkilerini ortadan kaldırılabiliyor muyuz? Bu memleketinde elbirliğiyle yaratılan değerler niçin üç beş karmanyolacıyı zengin etsin?

O halde, emeğiyle yaşayanlar, işçiler, ırgatlar, küçük köylüler, sanatkârlar, ücretli ve avıllıklar, esnaf ve dar gelirli serbest meslek sahipleri, ilerici gençlik, toplumcu aydınlar, saflarımıza katılınız!

Çünkü, Türkiye İşçi Partisi, emeği ile yaşayan halk yığınlarının partisidir. Mutlu güzel yarınlar emekçi halk yığınlarındadır.»

Büyük kongre

Sülkerin konuşmasından sonra toplantıya kısa bir ara verildi. Öğleden sonraki toplantıda Genel Yönetim Kurulu, gün demine uygun çalışmasını yaparak gelecek toplantının Ağustos'ta İzmirde yapılmasını ve Türkiye İşçi Partisi'nin Büyük Kongresinin Eylül ayında toplanmasını kararlaştırdı.

Gaziantep toplantısı ile Türkiye İşçi Partisi Güney Doğu bölgesinde de büyük bir siyasi güç olarak geliştiğini ve gerici tertiplerin ne kadar himaye edilirse edilsin halka ve emeğe dayanan bir demokratik kuvvet karşısında perişan olmağa mahkûm bulunduğunu gösterdi.

Dünya ve Türkiye'

Türkiye İşçi Partisi Genel Yönetim Kurulu'nun pazar günü Gaziantep'te düzenlenen olağan toplantı Aybar önemli bir konuşma ile açtı. Aybar, bu konuşmasında Dünyanın ve Türkiye'nin bugün içinde Türkiye İşçi Partisi görüşü açısından yorumladı. Bu konuşmanın tam metnini aşağıda veriyoruz

Seyin Misafirlerimiz,
Genel Yönetim Kurulunun Değerli Üyeleri,

Partili Kardeşlerim,
Ulusal Kurtuluş Savaşımızın Gazi olmuş kahraman şehrinde, Gaziantep'te bulunmanın uyarıcı mutluluğu içinde hepimizi en derin saygı ile selâmlarım. Genel Yönetim Kurulunun 1963 yılı ikinci toplantısını açıyorum.

Genel Yönetim Kurulunun Ankara'daki 10 Şubat toplantısından beri dışarıda ve içeride durum şöyle gelişmiştir:

Doğu — Batı

Batı — Doğu münâsebetlerinde bir değişiklik olmamıştır. Durum dommuşluğunu muhafaza ediyor. Küba buhranının atlattığımız olmasının yarattığı umutlar gerçekleşmemiş. Küba buhranından sonra, Asya'daki meselelerin artık yapıcı bir görüşle ele alınıp çözümleneceği umu du belirmişti. Oysa tarafların birbirlerine en çok yaklaşıkları bir konuda, nükleer denemelerin durdurulması konusunda bile, anlaşmaya varamadı. Beri yandan bunca ümitlere yol açan Küba buhranının da, gerçekten çözümlenmediği, sade bu seferlik savaşın önlenememiş olduğu ortaya çıktı. Bunun gibi Laos'ta barışı sağlayan Cenevre Anlaşması, geçici bir çözümden başka bir şey olmadığı anlaşılmıştır. Ne Küba buhranına ne de Laos buhranına, bitmiş kapanmış gözü ile bakılamaz. Bu iki ülke'de Dünya Barışını tehdit eden buhranların her an patlak vermesi beklenebilir.

Ulusal kurtuluşlar

Ulusal Kurtuluş hareketlerini İnsanlık Tarihinin kaçınılmaz, mutlu bir büyük olayı olarak görmek ve böylece kabul etmek gerçek tek çıkar yoldur. Herhalde Kurtuluş Hareketlerini birer Komünist kıskırtması olarak göstermeye çalışmak ve statükoyu koruma gayreti ile kukla hükümetler kurmak, yarım tedbirler almak hiç bir işe yaramayacaktır. Ulusal Kurtuluş Hareketlerinden Komünistler kendi lehlerine bir takım sonuçlar bekleyebilirler; bunlardan yararlanmayı düşünebilirler. Ama Ulusal Kurtuluş Hareketlerini, dışarıdan idare edilen kıskırtmaların sonucu olarak görmek gerçeğe katiben uymaz. Ve gerçeğe uymadığı için de, Ulusal Kurtuluş Hareketlerinin yarattığı çeşitli meselelerin çözümünü asla kolaylaştırılmaz. Tam tersine Uluslar arası durumun daha da gerginleşmesine yol açar.

Ulusal Kurtuluş Hareketleri sömürgecilerle sömürge halkları arasındaki çelişilerin son kerteye gelmiş olmasından doğuyor. Yeni Ulusal Kurtuluş Hareketlerini, sömürgecilik sisteminin kendisi yaratıyor. Sömürge halkları Ulus olarak var olmanın bilincine kavuştuğu kurtuluş hareketlerine girişiyorlar. Bağımsız yaşamak, insanca sömürülmeden yaşamak istiyorlar. Milyonların bu haklı isteği karşısında hiç bir kuvvet, hiç bir kukla hükümet, hiç bir yarım tedbir tutunamayacaktır. Nasıl ki tutunamıyor. Kırk iki yıl önce Türk halkının başladığı ilk kurtuluş hareketinden beri, Ulusal Kurtuluş Savaşları birbirini zincirleme olarak kovuyor. Sömürge halkları, bütün sömürge halkları, mutlaka bağımsızlığa kavuşacaklardır. Ve mutlaka gerilik sebeplerini köklü

dönüşümlerle ortadan kaldıracaklardır. Ekonomilerini Kapitalist olmayan esaslara göre düzenleyecekler, daha ileri bir toplum düzeyinin temellerini atacaklardır.

Çelişen menfaatler

İnsanlığın kaderini elinde tutan güçlü devlet adamları, bu gerçeği görebildikleri ve Ulusal Kurtuluş Hareketlerinin barışçı yolda gelişmesini sağlayabildikleri ölçüde tarihe geçeceklerini bilmelidirler.

Menfaat çelişmeleri sade sömürgeci devletler arasında değil, sömürgeci büyük devletlerin de menfaatleri çelişmektedir. En yüksek idealler yolunda imzalanmış anlaşmalar, aradaki çelişileri ortadan kaldıramıyor; yumuşatmıyor bile... Fransız Kapitalizminin son yıllarda hızla gelişmesi ve Alman Kapitalizmi ile ittifaklar kurması, Batı topluluğu içinde Atlantik Andlaşmasının imzasından beri görülen en önemli anlaşmazlığa yol açmıştır. Başkan De Gaulle Fransayı bir nükleer kuvvet haline getirmek istiyor. Dünya işlerinde başka türlü söz sahibi olunamayacağına inanıyor. Bu amaçla Fransız halkını büyük mali fedakârlıklara zorluyor. Bundan dolayı Birleşik Amerikan — Ortak Nükleer Kuvvet — teklifini sert bir şekilde red etmiştir. Üstelik İngilterenin Ortak Pazarı açılmasına da karşı koymuştur.

Almanya — Fransa

Bu iki «Haviri» birbirine bağlıdır. De Gaulle Fransız — Alman işbirliğine davanan fakat son sözü Fransanın sövüleceği bir Avrupa vatanı kararındadır. Fransanın nükleer ve ekonomik gücü temeli üzerine kurulmak istenen bu «Vatanlar» Avrupası Anglosakson Dünyasına kapalı olacaktır.

Ekonomik potansiyeli ve kalkınma hızı Fransadan yüksek olan Batı Almanya neticeden emin, simdilik Fransanın gölgesinde kalmayı tercih ediyor. Fakat daha şimdiden Ortak Pazarın en güçlü ortağı hâli ne gelmiştir. Atlantik Topluluğu içinde Fransız tezlerini açıkça destekler görünmemekle beraber, Fransanın nükleer gayretlerine gizlice katıldığı ileri sürülüyor.

Herhalde Atlantik topluluğu içinde bir kutuplaşmanın başladığı inkâr edilemez. Bu kutuplaşma Fransız — Alman çiftinin Amerikan — İngiliz çifti ile eşit haklar istemesi ne, Dünya işlerinin yürütümünde birinci derecede söz sahibi olmak iddialarına yol açacaktır. Atlantik Andlaşması için komutanlıkların, sorumlulukların, ve karar yetkilerinin bu yeni kuvvet dengesine göre, yeni baştan düzenlenmesi kuvvetli bir ihtimal olarak görülmektedir.

Atlantik topluluğunun büyük ortakları arasındaki bu eşitlik iddiaları, ittifakin ikinci derecedeki üyelerine de sirayet edecek midir? Bu sorunun cevabını ittifakin küçük ortakları Ulusal bağımsızlıklarını değerlendirilmesine, öz güçlerine ve devlet adamlarının uzak görürlüğüne göre cevaplandırılacaktır.

Doğu blokunda çelişmeler

Fakat anlaşmazlıklarım, çelişmelerin, sadece Batının tekelinde bulunduğu sanmak yanlış olur. Doğu Blokunun da çelişmeler anlaşmazlıklar içinde bulunduğu ortaya çıkmıştır: Sovyet — Çin anlaşmazlığı; ar tık gizlenmiyor. Komünist bloku es-

ki yekpare görünüşünü kaybetmiştir. Moskovadan sonra, Pekin de bir merkez haline gelmiştir.

Yugoslavyanın öteden beri ayrı bir merkez sayıldığını ve Batıdaki Komünist Partileri arasında görüş ayrılıkları belirdiğini Fransız ve İtalyan Partilerinin bir çok meselelerde ayrı görüşler savduklarını düşünürsek, tek bir merkezden emir alan, Uluslar arası Komünizm görüşünde bir hayli değişiklik olduğu anlaşılmaktadır.

Politik bağımsızlığa kavuşan milletlerin bilim ışığında kendi şartlarına uygun bir sosyalist düzen kurmaya çalışmaları, sosyalizme giden yolların çeşitli olacağını ve için de bulunduğumuz tarih şartlarında mahalli ve millî etkenlerin mutlaka ağır basacağını, sosyalizmin asla bir ihâl malı olmayacağını göstermiştir. Her millet ilmin ışığında sosyalizme giden kendi yolunu, kendisi arayıp bulacaktır. Ve bu yüzde yüz yerli sosyalizm, kendi öz halkına hizmet edecektir. Onun hayat seviyesi sını yükseltecek, toplumu ilerletecektir.

Araplar arası gelişme

Dünya olaylarının panoraması çizilirken, Irak ve Suriye ihtilalleri ne ve bunların sonuçlarına da vermek zordur. Bu olay Türkiye için özel bir önem taşımaktadır. Kasım'ın devrilmesi ve Suriye vuruşunun başarı ile sonuçlanması, eski Mısır ve Suriye birliği yerine, Irak'ta da toprak alan yeni bir Federal Birliğin kurulmasına yol açmıştır. Arap Birliğinin İhtilali — Küveyt, Suudi Arabistanı toprak alması ve böylece bütün Arap vatanı adasını kapsaması mümkün görülmektedir. Fakat yeni Birliğin istikbalini, Arap ülkelerindeki yayılmasından çok Petrol kumpanyalarına karşı taktik nacaş tavrı ve birde Kürt meselesi ne bulacağı çözüm biçimi belirleyecektir.

Barzani kuvvetleri ile savaş yeniden başlarsa, yeni Arap Birliği için bu savası kazanmak için, tarafsızlık politikasından fedakârlık bahasına bazı yardımlar araması ihtimal dışında değildir. Bu takdirde (Arap Sosyalizminden de) fedakârlıklara katılmak zorunda kalacaktır.

Fakat Arap Birliğinin hayatı için en büyük tehlike, Petrol tröstlerinin faaliyetlerini ve kârlarını sınırlandırmaya yönelmesi ve hele bunları devletleştirme kalkışması halinde belirecektir. Zira Petrol tröstlerinin menfaatlerine el sürülmeye kalkıldığı gün Nâsırın ve arkadaşlarının akıbeti Musaddığın akıbetinden pek farklı olmayabilir.

Oysa petrol tröstlerinin menfaatlerine ilgisizlik ve bunların Ortak Doğu'da çevirdiği entrikalara son vermedikçe ne sosyalizmi kurmanın ve fellahın hayat seviyesini yükseltmenin ne de hürün Arap Milliyetçiliğinin doyurmanın mümkün olmayacağı muhakkaktır. Önümüzdeki aylarda yeni gelişmeler beklenmelidir.

İç durum

10 Şubat'tan beri içeride durum şöyle gelişmiştir:

İkinci koalisyon hükümetinin, demokratik rejim meselesini ekonomik kalkınmanın sonucu olarak gördüğü anlaşılmaktadır. Hükümet adına konuşanlar yüzde yetmiş altı kalkınma hızı sağlanacağı her şeyin kendiliğinden yola gireceği

görüşünü savunuyorlar. Rejimi tehdit eden çok ciddi tehlikeler arasında serin kanlı ileriye planda belirtilen ekonomik hedeflere bakarak politik ve sosyal gelişmeleri ikinci plâna itme eğiliminde oldukları görülüyor. Ve arada politik olayların ağırlığını birden duyarak, şiddetli tedbirler almayı düşündükleri de gözden kaçmıyor. Bu bir kutuptan öbür kutuba geçiş hükümetin belirli bir görüşe ve kendi kuvveti hakkında gerçek bilgilere sahip olmadığı göstermektedir. Şiddet tedbirleri ile demokrasinin yürütülemediği şüphesizdir. Beri yandan ekonomik kalkınmanın politik çözümlere değil, tam tersine politik çözümlerin ekonomik kalkınmaya yol açacağıda muhakkaktır.

Hızlı ekonomik kalkınmanın bir numaralı dâvamız olduğunu inkâr etmek kimsenin aklından geçmez. Ancak külfetleri halka yükletilerek, nimetleri mutlu bir azınlığa dağıtılarak kalkınmanın gerçekleştirilmeyeceği unutulmuşu benziyor.

Adaletsiz dağılım

Türkiyede ulusal gelirin dağılışı son derece adaletsizdir. Kalkınma plânı bu haksız gelir dağılımına ilgisizdir. Vergi yolu ile bu adaletsiz bölünüşün düzeltilmesine gidilmemiştir. Ve bilindiği gibi finansman açığını kapatmak için yeniden salınan vergiler ve zamlar emekçi halk yığınlarının sırtına yükletilmiştir. Bu şartlar altında kalkınma plânının gerçekleştirilmesi için halkımızın özel bir çaba göstermesini beklemek yersiz bir iyimserliktir.

Beri yandan Türk ekonomisinin enflasyon tehlikesi ile karşı karşıya bulunduğu da dikkatten uzak tutulmamalıdır. Kamu sektöründe uygulanacak vergi ve maliye politikası bu bakımdan büyük bir önem taşımaktadır. Son yıllarda ekonomimizin durgunluk içinde olması, Devlet gelirlerinin de düşmesine yol açmıştır. Daha doğrusu Devlet gelirleri normal harcamaları karşılayacak seviyeye ulaşamamıştır. Harcamaların bir kısmı açık finansmanla karşılanmıştır. Bu durum yatsımların tam olarak gerçekleştirilmesi ne engel olmuştur. Bundan başka paranın tedavül hızı da düşük kalmıştır. Bütün bu faktörler Türk ekonomisinin enflasyoncu etkiler altında bulunmasına yol açmaktadır. Nihayet huzur nâfusun artışı ve devamlı dış ödeme açığının da enflasyon tehlikesini artırdığı muhakkaktır. Gerçek Kalkınma plânında enflasyon tehlikesine karşı bazı tedbirler düşünülmemiştir. Fakat Finansman ihtiyacı ile gerçek tasarruflar arasında denge sağlanmasına bağlı olan bu tedbirlerin zamanında alınacağı ve sadakatla uygulanacağı çok şüpheli görülmektedir.

Maddî yapı değişmedikçe

Bütün bu sebeplerden başka, toplumun maddî yapısı değiştirilmedikçe Türkiye gibi geri kalmış bir ülkenin gerçekten kalkınabilmesi mümkün olmayacaktır. Herkesçe bilinen bir gerçektir. Oysa ikinci karma hükümet Türkiye'yi bu güne kadar geri bırakmış olan bütün bu faktörleri muhafaza ederek bir kalkınma mucizesi peşinde koşuyor.

Bu şartlar altında gerçekleştirilemeyeceği anlaşılan ve her hâlde halkımızın hayat seviyesinde iyice doğru bir değişiklik sağlanmasını mümkün olmayan kalkınma

le durum

rtu T.I.P. Genel Başkanı Mehmet Ali
ulduğu durumu geniş şekilde ele alarak

hayali bir yana bırakılırsa, rejimi tehdit eden asıl tehlikeleri de ha açıkça görmek mümkün olacaktır. Demokratik ve Sosyal Anayasa rejimimiz, henüz tas tamam eksiksiz uygulanmadan ve aslına bakılırsa eksiksiz uygulanmaması yüzünden, iki yandan gelen tehlikeler karşısında bulunuyor. Rejim bir yandan demokratik hürriyetleri, halkı devrimlere, sosyal adaletçi Anayasaya karşı kıskırtmak için kullanan, intikamcı, sömürücü ve kafatasçı bir muhalefet tarafından tehdit edilmektedir. Bunların neler tasarladıklarının, ikili tarafta geldikleri takdirde neler yapacaklarının küçük bir örneğini, Celâl Bayar'ın şartlı salıverilmesi sırasında görmüş ve öğrenmiş bulunuyoruz.

Rejimi zorlayanlar

Rejim, bir yandan da, parlamento sistemine inanan Türkiye'nin yukarıdan, aşağı zorla uygulanacak bir takım denemelerle ancak kurtuluşunu sanan kuvvetlerin tehdidi karşısındadır.

Demek ki, Türkiye bir karşı ihtilal ve ihtilal ortamında yaşıyor. İntikamcı ve sömürücü karşı ihtilal kuvvetleri iktidara gelirse, Anayasa çiğnenecek Türkiye en az elli yıl geri gidecektir. İhtilal kuvvetleri iktidarı alırsa, bu sefer de Anayasa, Devrimler uygulamak bahane si ile çiğnenecektir. İnsan haklarına dayanan çok partili Parlamento Rejimi tatil edilecektir. Fakat ihtilalci kuvvetlerin gerçekten devrimci oldukları farz edilse bile, tasarımları ekonomi ve sosyal reformları gerçekleştirmek imkânını bulacakları çok şüphelidir. Çünkü yukarıdan aşağı uygulanacak reformlar, emekçi halk yığınları ve demokratik kuvvetlerin cesitli yollardan karşı koymasına kuvvetli bir ihtimaldir.

Meseleye hangi yönden bakılırsa, ancak emekçi halk yığınları eğitilerek, hakları menfaatleri konusunda uyarılarak, yani teşkilatlı politik bir kuvvet haline getirilerek, Anayasa Rejiminin korunabileceği; ve plânlı kalkınmanın da ancak halkın şevkli ve inatlı çabası sağlanarak gerçekleştirilebileceği ortaya çıkmaktadır.

Ama Rejimi tehdit eden tehlikelerle gerçekten savaşılabilmek için hükümetin durumu gerçekçi bir gözle incelemesi, halka imne ve halka dayanma yollarını araması yani demokrasiyi, Anayasayı, statükonun korunması biçiminde anlamaktan vaz geçmesi gerektir. Oysa hükümet, ekonomik ve sosyal davalarını fasit bir daire içinde çözümlenmek için çabalyor. Toplumun maddi yapısında gerekli dönüşümleri yapmaktan kaçındığından başka, halka dayanmayı, halkla beraber olmayı zorunlu görmüyor. Ve sosyal meselelerin anti-demokratik kanunların baskısı ile çözümlenebileceğini sanıyor.

Kürt meselesi

Bir büyük meselemiz var: Doğu ve Güney Doğu illerimizde de ha çok Kürçe ve Arapça konuşan ve Alevi mezhebinden milyonlarca vatandaşımız yaşıyor. Bunun doğurduğu çetin meselelerle karşı karşıyayız. Ulusal menfaatlerimize en uygun, en insanca çözüm yollarını bulmak, ihmal edilmeyecek bir yurt vazifesidir.

Meselenin bir çok yönü var: Tarihi yönü var etnolojik yönü

var, hukuki yönü var. Ve bunların hepsinin üstünde insanlığın ve Türkiye'nin yüksek menfaatlerinin emrettiği yönü var. Bu yurttaşlarımız bu güne kadar genel olarak Devlete vergisini ödemiş, yurt savunmasında kanını akıtmış ve emeğini esirgememiştir. Her işte şevkle çalışmıştır. Ama buna karşılık hak ettikleri yurtdaşlık nimetlerinden gerektiği kadar yararlandırılmamışlardır. Bu gerçekleri olduğu gibi kabul etmek meselesinin yurt yararına çözümlü için, yurtdaş yararına çözümlü için, ilk şarttır.

Çözüm yolu: Refah

Meseleyi gerçekçi bir gözle ele almak gerekmektedir. Bir kere bu Yurtdaşlarımızı eşit yurtdaş muamelesi yapılmalıdır. Anayasa'da herkese tanınan hak ve hürriyetler tas tamam bu yurtdaşlarımızın da tanınmalıdır. Daha doğrusu tanınmış olan bu hak ve hürriyetlerden yararlanmaları sağlanmalıdır. Anayasamızın 12. Maddesinde yurtdaşlar arasında din, dil, ırk, sınıf ve zümre ayırımı gözetilmeyeceğini yazar. Anayasamızın bu emri harfi harfine yerine getirilmelidir.

İkincisi Doğu ve Güney Doğu illeri bir mahrumiyet bölgesi olmaktan kurtarılmalıdır. Şimdiye kadar ihmal edildiklerini de göz önünde bulundurarak okulun, fabrikaların, hastahanelerin, kütüphanelerin, tiyatroların, yolun en çoğu bu illerde açılmalıdır. Memurun en iyisi en insanlı ve yurtseveri bu illere gönderilmelidir. Fakat bu vatandaşlarımızın Ana Yurdu öz evlatları olduklarını kâhplerinde duysunlar ve iç ve dış düşmanların kıskırtmasına kapılmasınlar. Bu meselenin başka bir çözümlü yolu yoktur.

Türkiye İşçi Partisi bu mesele karşısında da Anayasamızın eksiksiz kesintisiz tas tamam uygulanmasını ister. Bundan dolayı bu vatandaşlarımızın Anayasa haklarına kavuşturulmasını savunurken, bir yandan gene Anayasamızın hükümlerine uyarak Türkiye'nin Milleti ve Ülkesi ile bölünmezliğini aynı taassupla savunur. Ve bölge ciliğin, bölücülüğün her çeşidini kesinlikle red eder.

Yıkıcı faaliyetlere karşı

Memleketin yüksek menfaatleri Anayasayı yıkıcı faaliyetler konusunda da aynı uyanıklığın ve gerçekçi anlayışın gösterilmesini emre diyor. Yabancı bir devlet hesabına veya zor kullanarak iktidara geçmek ve demokratik sosyal Anayasa Rejimini devirmek veya tatil etmek amacıyla olanlar hakkında açık me tinli hükümler şuraya buraya çekilemeyecek kesin kanunlar konmalıdır. (Türkiye İşçi Partisi Büyük Meclise pek yakında böyle bir kanun teklifi sunacaktır) Bu gibi kim selerin yanılsızan teşhisine gidilmelidir. Geniş kadrolu ve her türlü teknik âletlerle donatılmış emniyet teşkilâtının, bilgi seviyesi daha da yükseltilirse, bu için üstesinden gelmesi zor olmayacaktır. Ama herhâlde bu günlük jurnalistik usulleri, mesnetsiz keyfi fişlemeler, cahilce sınıflandırmalar, suçlamalar, mutlakama ama mutlaka tarihe karışmalıdır.

Türkiye'nin kurtuluşu Kapitalist olmayan bir yoldan geçiyor. Bunda hiç kimsenin şüphesi olmasın.

Bunun için de, Türkiye gerçeklerinin bilim ışığında değerlendirilmesi ile bu yolda, halk enerjilerinin teşkilatlı olarak harekete getirilmesi gerekiyor. Oysa faşist İtalyadan alınmış ve sonradan daha da ağırlaştırılmış kanunların yarattığı kuşku ve jurnal havası, böyle bir yolun bulunmasında, bulunduktan sonra bu yolda yürümesini de imkânsız hale getiriyor. Bu günkü şartlar da ekonomik ve sosyal davalarımızı her yönü ile, medeni toplumlarda olduğu gibi, gönül rahatlığı ile ele almak ve serbestçe inceleyip tartışmak kabil olmuyor. Ve bundan ancak Memleket zarar görüyor.

Ortak Pazar

Bir başka önemli meselemiz de Ortak Pazara girip girmeme konusudur. Ortak Pazar hakkında resmi ağızlar şimdiye kadar hep güzel şeyler söylediler. Hükümeti dinleyecek olursanız, Ortak Pazar Türkiye'yi bolluğa, zenginliğe kavuşturacak bir altın köprüdür. Ama bu güne kadar, her nedense Ortak Pazara girmek için bizim ne gibi şartları sürdüğümüz, Altıların bundan karşı ne gibi şartları dayattıkları ayrıntıları ile açıklanmamıştır. Bir oldu bitti karşısında kalmamızdan korkarız.

Ortak Pazara girmek yararımıza mı olacaktır, zararımıza mı?

Hükümet çevreleri Ortak Pazar dışında kalmanın Türkiye için büyük zararlar açacağı ileri sürmektedirler. İhracat maddelerimizin müşterisiz kalacağını, Batı topluluğunun dışında kalacağımızı iddia etmektedirler.

Sırf ekonomik bakımdan Ortak Pazar dışında kalmakla Türkiye'nin bir takım güçlüklerle karşılaşacağı kuvvetli bir ihtimaldir. Fakat bu güçlüklerin yenilmesi için gerekli olan çabalar ve fedakârlıklar sanıldığı kadar büyük olmaya caktır. Fakat asıl önemli olan nokta, Türkiye'nin Ortak Pazara girmesi halinde, ekonomik kalkınma ve ilerlemesini bağımsızca yürütmesi ve çağdaş uygarlığa kavuşması dâvâlarının büyük zorluklarla karşılaşacağıdır.

Fakat Profesör Üstünel'e göre: •Ortak Pazara üye olmanın Türk ekonomisi bakımından arz ettiği asıl tehlike, onun ekonomik kalkın-

masını deniz, tamamlanmamış olmasından, daha doğrusu Altıların gelişme seviyesinin Türkiye'ninkine göre çok ilerde bulunmasından doğmaktadır. Gelişme seviyeleri ve sayılaşma dereceleri bakımından aralarında mevcut muazzam farklar, tam entegrasyon halinde Türk Millî ekonomisinin aleyhinde işleyebilir ve Türkiye'nin kalkınma hızını yavaşlatabilir.

Bizce bu tabii bir başka yondan daha da ileri götürmek gerekmektedir. Ortak Pazarın Türkiye için teşkil ettiği asıl büyük tehlike, bizi kapitalist sistem içinde kalmaya zorlamasından ve böylece hep bağılı bir toplum olarak yavaş durumda bırakılmasından doğacaktır. Gerçekten de Ortak Pazara girdiğimiz takdirde Ulusal kalkınma ve ilerlememizin zararına olarak bu günkü hakim sınıflarımız daha da güçleneceklerdir. Ekonomimizin spesifik ağırlığı iyice özel sektöre geçecektir. Böylece emekten yana ve emekçilerin kendi elleri ile yürütüp denetledikleri plânlı bir devletçilik sistemine ve emekten yana Devletçi sektörün ağır bastığı bir karma ekonomiyeye geçiş imkânları çok daha zorlaşacaktır.

Mali tekellerin eseri

Ortak Pazar aslında Altıların mali tekelleri arasında bir anlaşma mahiyetindedir. Bu bir çeşit kartel anlaşmasıdır. Bundan dolayı da ortak pazar, orta ve küçük işletmeler aleyhinde olan bir kuruluştur. Kuruluş halindeki en düstriler küçük işletmeler ve pre-kapitalist küçük ve orta tarım işletmeleri Ortak Pazarın güçlü tekelleri karşısında eroz çözümlüye mahkumdur. Ortak Pazara girdiğimiz takdirde bütün bu sonuçlardan başka emekçi halkımızın hayat yükü daha da ağırlaşacaktır. Ortak Pazara katılma gayretinde olan hükümetin, bütün bu noktaları ilk 10 yıllık dönemde elede edilecek geçici menfaatler için ihmal etmesi ağır bir hatâ olacaktır.

On yedi yıldır mücadelesi yapılan en tabii en ilkel işçi hakları konusunda da, hükümet beklenenin getirmemiştir. Toplu Sözleşme ve Grev Kanunları, Sendikalar Kanunu istenilen nitelikten çok uzaktır.

Türkiye İşçi Partisi bu konuda ki görüşünü ve eleştirisini açıklamış bulunuyor; grev hakkı çok eksik ve işçi sınıfımızın gerçek menfaatlerine cevap vermiyecek biçimde kanunlaşıyor. Lokavtın Anayasaya rağmen bir hak olarak tanınması, işçilerimiz için yeni istisnalara yol açacaktır. Sosyal bir Anayasa yürürlükte iken, iş verene binlerle sileyi aç bırakmak yetkisi, bir hak olarak bahsedilemez. Sendika Kanunu da gereksizdir, ve esaslı hürriyeti Anayasa ilçülerini aşarak sınırlandırmaktadır. Bu vesile ile işçi sınıfının adına Büyük Meclise yalvarıcılar göndermenin ne kadar faydasız, üstelik vatandaşlık haysiyetine ne derece yararsız bir teşebbüs olduğu, bir kere daha ve bütün açıklığı ile ortaya çıkmıştır.

Türk işçisi için haklarını tanıtanın tek yolu, Türkiye İşçi Partisi içinde teşkilatlanmak ve Büyük Meclise kendisi girip, kendi işlerini ve yurt işlerini kendi elleri ile yürütmektir.

Genel Yönetim Kurulunun İkinci toplantısında Partimize ışık tutacak direktiflerini beklerken hepimiz en derin saygılarımızla selâmlar, Genel Yönetim Kuruluna başarılar dilerim.

İsrail'de Tarım istihsal kooperatiflerinin içyüzü

Suat AKSOY

Bir toprak reformu hareketi nin tarımsal istihsal kooperatifleri yoluyla başarılması fikri aydınlarımız arasında bir hayli yaygındır. Tarımsal istihsal kooperatiflerinin ekonomik işletme bakımından büyük avantajları, rantabilite, yüksek produktivite v.b. ileri sürülerek liberal bir pazar ekonomisi içinde gerçekleştirilecek toprak reformunun istihsal kooperatifleri ni ön plâna almasını istemektedirler. Toprakların küçük parçalara bölünerek dağıtılması ve böylece işletilmesinin ekonomik olmadığını ve verimi düşüreceğini söylemektedirler. Toprak dağıtılan çiftçilerin gerekli işletme sermayesine sahip bulunmadıkları için dağıtımdan geçi gibi faydalanamayacaklarını ve yeniden türeyen açık göz müteşebbislerin istismarına maruz kalacaklarını bildirmektedirler. Halbuki tarımsal istihsal kooperatiflerinin teknik imkânlardan azami derecede faydalanarak verimli ve üretken işletmeler halinde çalışacaklarını iddia etmektedirler. Hatta CHP bile, XVI Kurultayda kabul edilen Ana Dâvâlar Bildirisinde tarımda üretim kooperatifleri prensibini şu şekilde kabul etmiştir: «Üretim ve satış alanlarında kooperatifçilik, tarım kesiminde özellikle teşvik edilmelidir. Bu suretle üretimde en rasvoneel metodları uygulamak mümkün olabilecektir. Üretim kooperatiflerinin başarılmasına kanıt olarak İsraildeki üretim kooperatifleri sık sık ileri sürülmektedir. Pek yaygın olan bu İsrail örneği üzerinde durmakta fayda vardır.

Yahudi Millî Fonu

İsrailde özel mülkiyetin yanı sıra toprakların pek büyük bir kısmı kamu kesiminin, daha açık bir deyimle «Yahudi Millî Fonunun» (Fonds National Juif) mülkiyatındadır. Bu fon 40 yıl kadar önce tarımsal toprakların İsrail milletine ait olduğunu bildiren bunların idaresini üzerine almıştır. Peki bu «Yahudi Millî Fonu» nedir kimi temsil ediyor? Bu Fon Beynelmîl Sionist Teskilâtın (Organisation Sioniste) bir icra organıdır ve bu teşkilâtın maddî yardımlarıyla kurulmuştur. Fona İsrailde ve dışarda oturan gerçek kişilerin iştiraki vardır. Bu Fon araziye yaptığı yatırımlar karşılığı olarak kooperatiflerden yüksek bir faiz haddi almaktadır. Görülüyor ki Beynelmîl Sionist Teskilâtı yoktan var ettiği İsrail Devletine Ortadoğuda askerî bir görev yüklerken, verdiği sermayenin faizini ihmal etmemiştir. Para ve faiz işlerinde asırlık tecrübeleri bilinen Yahudi sermayedarlarından bunun ihmali beklemek biraz safdillik olurdu. Tepeden tırnağa silâhlı bir askerî devlet kurulurken bunun masrafı 2000 yıllık hayallerini gerçekleştiren mukaddes topraklarına dönmek isteyen zevallıların sırtına yüklenmiştir.

Kibutz nedir?

Yahudi Millî Fonuna ait topraklar üzerinde ilk istihsal kooperatifleri Kibutzlar denen 40 yıl kadar önce kurulmuştur. Kibutzun kuruluşunun nedeninden ötürü askerî ve tarımsal bir karaktere sahiptir.

Yaşamak ve hayatlarını devam ettirebilmek ve muhitin yerlerinden kovdukları baskılarına dayanabilmek için kolektif bir sistem kurmaya mecburdular; Bu bakımdan doğuştan askerî ve kolektif bir nitelik taşıyorlardı. Kibutz üyeleri de vamlı olarak bir omuzlarında tüfek, öbüründe kürek taşımak zorundaydılar.

Başlangıçta Kibutzun dini bir mahiyeti yoktu, dinsizdiler. 1939 dan itibaren dini kolonlar yerleşmeye başladı. Bu dini duyguların sâbıtlığına istismar edildiğinden şüphe edilmesin. Örneğin Kerem Yavné adındaki kibutzda havra için 20 milyon harcandığı halde, üyeler hâlâ barakalarda yemek yemektedir. Dini görevlerin yapılması için ayrılan zaman, yılda kâhıl bir insan için 70 iş gününe bedeldir.

İsrail devletinin din istismarını da ne kadar ileri gittiğini ve devletin dini karakterini aşağıdaki örnek çok güzel belirtir:

İkinci Dünya Savaşında Nazi mezaliminden kaçarak bir Polonya kilisesine sığınan ve orada katolik dinini kabul ederek papaz olan bir Yahudi genç, savaşın sonuna İsrail'e yerleşmek ister. Kendisi Nazi mezalimine karşı çarpışmış, Yahudiliği bütün benliğiyle savunmuş örnek bir insandır. İsrail Anayasasının birinci maddesi her Yahudiye İsrail'e gelip yerleştiği takdirde vatandaşlık hakkını tanımaktadır. Fakat bu papaza katolik olduğundan vatandaşlık hakkı tanınmamış Anayasa Mahkemesi de bu kararı onaylamıştır.

Kibutzlar, istihsalin, çalışmanın, istihlâkin ve hattâ yaşama tarzının müşterek olduğu bir toplumdur. Özel mülkiyet tamamen yasak edilmiştir. Kibutz üyelerinin (haverim) müşterek mülkiyet üzerinde hiçbir hakları yoktur. Üyeler ancak özel esvabının sahibi olabilirler. Herkes aynı emeği yer, aynı elbiseyi giyer. Yemekler bir yemekhanede topluca yenir.

Kibutzta hiçbir şey vermeden girilir, fakat hiçbir şey alınmaz. Sadece Kibutz üyeleri emeklerine karşılık bir ücret almazlar. Sadece beraberce venilir, aynı mağazadan aynı mallar istihlâk edilir. Eğer bir üye kibutzdan ayrılmak isterse müşterek mülkiyetten bir hisse veya çalışma sırasında biriktirmiş paradan

bir hak iddia edemez. Geldiği gibi gider. Ancak elbiselerini, özel eşyasını beraberinde götürürler. Kibutzlarda günde dokuz saat çalışılır. Yıllık tatil 7 gündür, ihtiyaçlar için bu 15 güne kadar çıkabilir.

Sermayenin emrinde

Böylece bir yandan askerî karakteri ağır basan bir devlet, büyük sermaye yatırımlarıyla kurulup desteklenirken, öbür yandan istihsal kooperatifleri ile istihsalin artması sağlanmaktadır. Burada bir noktayı işaret etmek faydalı olur. İsrail'e büyük yatırımlar yapan sermayeler burada istihsal kooperatiflerini teşvik etmektedirler. Özel teşebbüsün en büyük ve harsız temsilcileri İsrailde bu kooperatiflerin taraftarı görülmektedirler. Özel teşebbüs ne zaman dan beri böyle bir sistemin savunucusu olmuştur? Çoğu zaman İsrailde istihsalin büyük bir hızla artışı örnek gösterilerek bu kooperatifler savunulmaktadır. Fakat istihsalın hangi şartlar altında arttığından pek söz açılmamaktadır. İstihsal iste bu kadar ağır çalışma şartları altında ve büyük sermayenin kazançlı yatırımları ile gerçekleşmektedir.

Sermaye ise faizini asla ihmal etmemektedir. Bu en ileri derecede istihsal kooperatifleri pazar ekonomisinin hâkim olduğu bir toplumda bulunmaktadır. Bundan ötürü böyle bir pazarın ekonomik kanunları burada da tabii ki yürürlüktedir. Faiz tutarları, sigorta, vergi v.b. ise merkezdeki muhasebe tarafından doğrudan doğruya kesilmektedir. Bir yandan kibutzta askerî hizmetler sürdürülürken, öbür yandan bu kadar sağlam ve kârlı bir yatırım yapmak birçok sermayedarları kısıtlı niteliktedir.

Çözülme başlıyor

Son zamanlarda kibutzlarda bir çözülme görülmektedir. Bu muhtemel bir krizin başlangıcı gibi görülebilir. Üretkenlik ve nispeti git-tike düşmektedir. V. Harety gibi muhterem burjuva gazeteleri kibutzlarda müşterek disiplin düzeninin ve kanatkarlığın bozulmasından şikâyet etmektedirler.

Prof René Dumont kibutz sisteminin kaçınılmayacağı muhtemel bir krizden bahsederek, İsrailde kuru ve kibutzların bir sentezi manî

yetinde olan öbür kooperatifleri anlatıyor. Bunlardan ilki köy kooperatifleri (mochav ovdim) diyebileceğimiz işletmelerin kişisel olduğu tip teki kooperatiflerdir. Büyük işleri bir traktör istasyonu yapar. Kooperatif teşkilâtı satın almada, mahsul satılmasında ve dağıtımdadır. Kibutzda günde 9 saat çalışmaya mukabil burada 12 saat çalışılır. Fakat hayat seviyesi daha yüksektir. Kibutzdan kaçıp bu kooperatife gelen bir kadın bunun sebeplerini şöyle anlatıyor: «Ben ye-di yıl, 1921 den 1928 e kadar kibutzda çalıştım. Niçin mochava geldim? Kendi çalışmamın imkânlarıyla yaşayabilmek için. Kibutzda kendimden bir şey yarattığımı hissedemiyordum».

Fakat bu kooperatiflerdeki üyelerin durumu da pek iç açıcı değildir. Burada da herkesin muhasebesi, istihlâk maddelerini veren bir mağaza tarafından tutulur ve bu mağaza bütün para işlerini ve merkezle olan idari işleri yürütür. Üyelerin biriktirdikleri paralar kooperatif kasasında durur ve üye biriktirmiş parasını çekmek hakkını haiz değildir.

Aile Kibutzları

İkinci bir tip aile kibutzlarıdır. (Mochav Chitoufi). Bunlarda çalışmaya ve işletmeye beraber olmakla beraber aile hayatı vardır. Bu tip kibutzlardan verilen bir örnek bunların askerî karakterini pek güzel açıklamaktadır: Tecrit edilmiş ve tehlike içinde bulunan bir koloni Araplarla çarpışabilmek için muhtem bir savunma teşkilâtı kurmuştur. Bu iş için başlangıç sermayesinin yarısı gitmiştir. Böylelikle savunma masraflarının bir kısmının bunlara ödettirmesinin yolu da bulunmuştur. Burada 6 gün dokuz saat çalışılır. Yılda kadın için 15, erkek için yalnız 10 gün tatil vardır. Vergiler ve öbür ödemeler gene doğrudan doğruya merkez muhasebe tarafından hesap edilir ve kesilir.

Üçüncü tip tarım merkezleri denilen büyük üniter halindedir; yeni gelen göçmenler bu şekilde, su suz ve Araplara yakın yerlere yerleştirilmektedir. Topraklar kişisel mülkler halinde dağıtılmıştır; fakat müşterek olarak işletilir. Binlerce bir merkez etrafında toplanmıştır ve öbür topluluklar bu merkezden belirli bir mesafeden ileri gidemezler. Her ünite de çapı 600 metreyi geçmeyen daireler içinde bulunur. Burada da su türü şikâyetler istihlâk edilir: «Yeni gelenler tembel ve heyecansız», «Randıman çok düşük», «Kuzey Afrikalılar kötü muamele görüyorlar» v.b.

İsraildeki tarım istihsal kooperatiflerinin karakterlerini kısaca özetlemeye çalıştık. Özel durumu ve ne gibi bir amaca hizmet ettikleri açıktır. Sadece istihsal durumu, verim, produktivite gibi kısıtlardan hareketle kolay bir muhasebe yoluna gitmenin ne kadar aldatıcı olduğu meydandadır. Muhtemelen bu toplulukların özel şartlarının gözönünde bulundurulması basit bir gerçektir ve her zaman söylenir: Türkiye kır hayatının ise yukarıda anlatılan şartlarla uzakta yakından bir ilgisiz olduğunu söyleyebiliriz.

Bir Kibutz mensubu ağaç dikeyiyor..

Amerikan zencileri İnsan Hakları

istiyorlar...

200 yıl sabırla eşitsizliğe, insanlık dışı davranışlara katlanan güney eyaletleri zencileri artık «YETER» diyorlar.

Amerika'nın güney eyaletlerinin birinden bir adam çıktı. Aydınlık yüzlü bir insan. Boynuna asıldığı levhayı 370 mil yaya yürüyerek bir şehirden bir şehire götürmek için Nisan'ın sonlarında yola düştü. Adam, Amerikanın Güney eyaletlerinden birinde memur. İlk başta acaipliği seven Amerikalılardan kaldıran biri gibi geliyor insana. Ve 700 kilometreye yakın bir yolu yayan yürümek kararı verdiği ne göre oldukça acaip bir adam. Fakat boynuna levhayı asıp Tennessee eyaletinin Chattanooga kasabasından hareket edince, işin ciddiyeti anlaşılır. Adamın boynundaki levhayı gören zenci olsun beyaz olsun, gözleri korkudan fal taşı gibi açılıyordu. Onların bu zavallı adamın ölüm yolcusu idi. Bu adama, dua etmekten başka bir şey yapılmazdı. Adamın boynunda ki levhada iri harflerle yazılı

idi. Karşısına iki adam dikildi. «Yakında öleceksin» dediler. Bu Moore'nin defterine yazdığı son ihtar oldu. İnsan sever Moore, 370 millik yolun ancak 11 millik yürüyebilmişti. Zenci düşmanları; bu masum, bu bir başına, bu sessiz yürüyüşe daha fazla dayanamağı ve Moore'un ensesine iki kurşun sıkarak onu öldürmüşlerdi. Irkçı faşistler insani olan hiç bir şeye fazla dayanamazdı.

Beyaz dost

Bu haber Alabama eyaletinin Birmingham şehrinde Nisan başından beri devam eden sessiz yürüyüşleri bütün arttırdı. Zenci gençler ve çocuklar ertesi günü kendilerine su sıkarak köpek salan polislerin karşısına; boynunda «Amerikada ırk ayrımlığına son verin» levhası taşıyan beyaz bir adamın büyük boy fotoğrafları ile çıktılar. Zenci mahallesine belki 200 yıldır iyi niyetli ve zencilerden yana bir beyaz ilk defa girmişti. Daha doğrusu, iyi bir beyaz adamın fotoğrafı. İyi beyazlar ölmekten zencilerin yanında yer alamazlardı.

Artan gösteriler karşısında, Birmingham'ın polis müdürü bütün sertleşti, kudurdu. Polis arabaları nümüşçileri hapishanelere taşınmaya yetmiyordu. Okul servisleri yapan otobüsler ırkçı polis müdürü tarafından hapishane arabası olarak kullanılıyordu. Zenci çocuklar sabahları okula gittikleri otobüslerle öğle sonlarında hapishanelere taşınıyorlardı.

Gösterilerin sebebi

Amerika'nın güney eyaletlerinde devam eden ırk çatışmasının, daha doğrusu zenci ırkının insan haklarından mahrum edilmesinin 200 yıllık bir geçmişi var. Amerika'da yaşayan beyaz insanlar için hiç de övünülecek bir geçmiş değil. Tabii bu ayrılığın nedenleri üzerinde durup bilimsel şekilde izahlar yapmak mümkün. Fakat, bu toplum hâlisine düpedüz insanca bir gözle bakıldığında; ırkçılık ve aşağılık bir iş bu. Hür

İrkçi polis müdürünün köpekleri zencilere saldırıyor. — Hitlerin de böyle köpekleri vardı —

riyetten, eşitlikten, insan haklarından ve hür dünyanın öncülüğünden bahseden bir toplumun samimiyetinden şüphe ettirecek bir iğrençlik. Bunun artık bilimsel açıklaması değil, ırkçılığın kökünden yok edilmesi gerekir.

Alabama eyaletinin Birmingham kasabasında Nisan başında başlayan gösteriler gerçekten bütün Amerikadaki zencileri kızdıran bir sebebe dayanıyordu. Adliye Bakanı Robert Kennedy, zencilerin hepsine be yazlar gibi seçme hakkının verilmesi için Federal Mahkemeye müracaat etmiş ve bütün zenciler bu en tabii hakları üzerinde mahkemenin vereceği kararı sükunetle beklemişlerdi. Fakat

Nisan günü Federal Mahkeme Adliye Bakanının bu teklifini ve o güne kadar ırk çatışmaları yüzünden hapse atılan siyahların salı verilmelerini reddetti.

İki ayrı dünya

Birmingham gösterileri bu kararın verilmesinden sonra başladı. Bu şehrin yüzde 60'ı beyaz yüzde 40'ı zencidir. İki renk şehrin iki ayrı yakasında yaşar. Her şeyleri ayrı iki dünya. Okulları, lokantaları, alışveriş yerleri, vasıtaları; kısaca, düşünülebilen her şeyleri ayrı. 200 yıldır böyle. Siyah derili Amerikan vatandaşları, artık bu eşitsizliğin, haksızlığın kaldırılması istiyorlar. Siyah derili kardeşlerinin Afrikada devletler kurduğu, milletlere karşı münasebetlerde oy ve karar sahibi olduğu bir dünya da sadece insan hakları beyannamesinde yazılı tabii haklarını istiyorlar.

Bu defa kararları kesin. Hareketi iki din adamı yönetiyor. Dr. Martin Luther King ve Ralph Abernathy isiminde iki genç din adamı. Gençleri büyük bir disiplin altında

gruplar halinde toplayıp sessiz yürüyüşlere katıyor. Yaşlılar gençlerin savaşını kaldırımlardan izliyorlar. Dini melodileri kurtuluş şairleriyle birleştirip; kurtuluş şarkılarına yapıp söylüyorlar. Liderleri «Zenci şarkısı hiç bir şey yapmaz» diyor.

Bu şarkıları söyleyerek sokaklarda doluyorlar. Bu masum bu sınırlı gösterilere Birmingham'ın ırkçı polis müdürü kurt köpeklerini saldırtıyor. Bu vahşet içinde yapılan zenci avı sonunda pek çok genç hastanelere kaldırılıyor. Yaralanmış insanların yüzlerce de hapishanelere gönderiliyor.

Zenciler kazanacak

Harekatin iki lideri beyazların mahkemesi tarafından 180 gün hapis cezasına çarptırıldı. Şimdi Birminghamlı zenciler bütün Amerikalı zencilerin yardımını istiyor. Ve bütün bölgelerden akın akın gelen zenciler yakalanıp önce hapsediliyor sonra sınır dışı. Fakat hareket durmuyor. Genel kanaat bu hareketin ilk defa zencileri birlikte savaşma zorunluğuna inandırdığı merkezinde. Kennedy mevcut kanunlar karşısında bir şey yapamıyor. Kanunlar da ırkçılardan, beyazlardan yana. Fakat, 200 yıllık sabır, insan hakları ve birleşmiş bir savaş ruhu, ve insanlık haklarına saygı gösterilmesini isteyen bütün insanlar da siyah derililerden yana. Bu savaş zenciler kazanır.

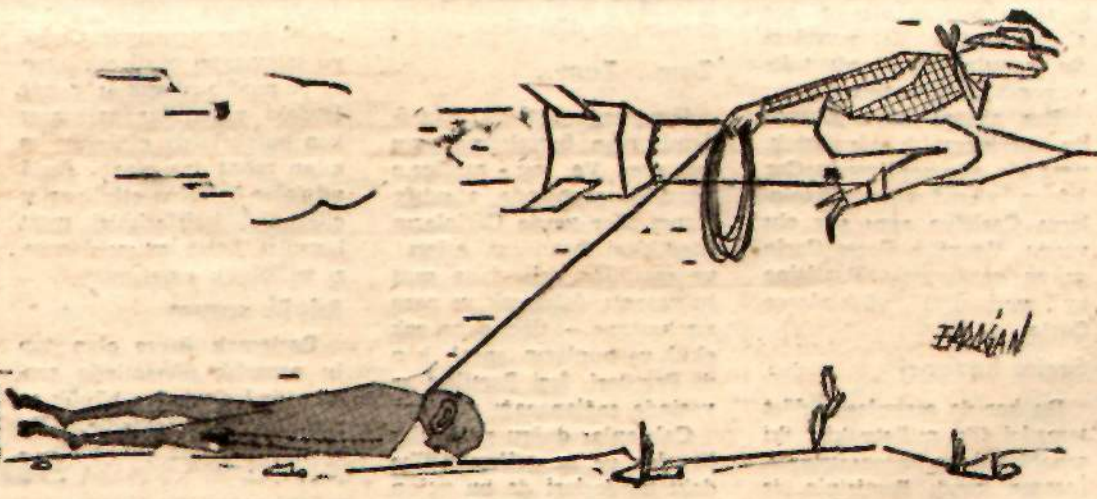
William Moore — Zenciler için ölü —

miş şu kısa cümle okunuyor du: «Amerikada ırk ayrılığına son verin.»

Bir insan ölüyor

William Moore'nin yaptığı bu hareket düpedüz ölümü istemekti. Kasabanın dışında ölüne gelen herkes zencisi, beyazı - onu bu fikrinden döndürmeğe çalışıyordu. «Fazla sürmez senin renginden olan beyazlar seni öldürürler» diyorlardı. Irkçılığa karşı bir başına gösteri yürüyüşü ter tip eden Moore, uzun yolculuğunu daha da faydalı hale getirmek için günlük hâzıralarını bir deftere dakikası dakikasına kaydediyordu.

Yanından geçen, önüne çıkan hep aynı şeyi söylüyordu: «Öldürürler seni» o da hemen söyleneni yazıyordu. Yolun kenarında diz çökmüş yaşlı zenci kadının kendisi için dua ettiklerini görüyordu. Ve yazıyordu. Böylece bir mil, iki mil, ... beş mil... on mil... yol aldı. Tennessee eyaletinin güneyinde bulunan Alabama topraklarına girmek üzere

Sendikacılığımız ve işçi hakları

Ahmet TOP

Türkiyede bugüne kadar sendikalar daima bir baskı altında bulundurulmuş ve muhtar bir sendika yürüyüşü temin edilememiştir. İşverenler bütün imkânlarını kullanarak, kendi iş yerinde sendikaların faaliyet göstermemesi için çaba - lamış, zaman zaman başarılar sağlamışlardır. İşverenler sendikaları yetersiz hale sokmak için mali bakımdan baltadıkları gibi, sendikaları işçileri için propagandalarla sendikadan uzak - laştırmış veya sudan bahanelerle işten atmış - tır. Bazı işverenler türlü vaatlerle satın aldıkları işçileri, o sendikadan idare heyetine seçtirmeye muvaffak olarak, sendikaları kendi arzularına yöneltmişlerdir. Daha bir çok usullerle, meselâ: kalifiye sendikaları işçiyi alt kademeye indirmek, sobote, hırsızlık, üste hakaret, emirlere karşı gelmek gibi çamurlarla kekeleyerek yıldır mak aciz duruma düşürmek için ellerinden ge leni yapmışlar ve yapmaktadırlar.

İşverenlerin bu tutumuna binlerce misâl verilebilir. Bugün sendikaların başında bulunan idarecilerin ekseriyeti yukarıda saydığım olay - ların bir kaçına rastlayıp, aylarca, senelerce bü - tün aile efradı ile açlık ve perişanlık içinde kıv ranmışlardır. Öyle sendikacı işçilerimiz var ki, yediği darbelerin etkisi ile yuvası dağıl - mış, çocukları öğrenimsiz mesleksiz kalmış, ken dişi hastalıklar içinde kıvranıp ideal uğruna gecekonduların kuytu köşelerinde ölüp gitmiş - tir. Bütün zorluklara rağmen yaşayanlarda var. Yaptıklarını, çalışmalarını büyük bir heyecan - la anlatıyorlar, genç sendikacılara destek ola rak, yılmamalarını, ısrarla çalışmalarını öğüt - lüyorlar.

Sendikalarımız siyasi yönden de büyük dar

beler yediler. Aldatıldılar, atlatıldılar, siyasi te - şekküller tarafından bir oy metası haline geti - rildiler. Demogojilerle, yalanlarla yıllardan beri işçi haklarına set çekildi, işçi oyları siyasi par - tiler içinde parçalandı, bir kısım sendikacıları - mız sandalya peşinde, kurnaz bir eda ile işçinin tertemiz haklarına ihanet ettiler. Bir kısım sen - dikacılarımız, samimi olarak işçi haklarını par - lâmentoda savunmak arzusu ile siyasi teşekkül lerin ardı sıra gece - gündüz koştu. Fakat bu iki fikre sahip olan sendikacılar kurnaz politi - kacıların oyununa geldiler. İşçinin sesi parlâ - mentoda yine duyurulamadı. Bir tatlı rüyadan acı bir gerçekle uyanan mağlûp sendikacıların bir kısmı oyuna geldiklerini anladılar. Kendi - leri uyurken çoktan uyanmış sendikacıların yo lunu tutarak bir parti etrafında toplandılar. Fa - kat, gerçeği görmeyerek veya görmemezlikten gelerek hâlâ ikiyüzlü politikacılardan medet uman sendikacılar az değil.

Bize kimse gücünmesin, haklarımızı dilene rek değil, bir parti çatısı altında toplanarak, meşru seçim yolu ile parlâmentoda bir kuvvet meydana getirerek alabiliriz. Haklarımızı ver - mek istemeyenlerin karşısında bir dilenci du - ruma düşmek bize yakışmaz. Hak verilmez alı - nır derler. Biz bunu yukarıda açıkladığımız şekil de anlıyoruz. Sendika liderlerinin artık fikir birliğine varmaları gerekir.

Her türlü ihtirasları, dargınlıkları, taraf

çekmeleri bir tarafa bırakalım. Sendikaların bir kuvvet olmasını sağlayalım. Kişiliğimizi bu va - tanın selâmeti için ve yanı sıra emek için ada yalım.

Büyük Millet Meclisinde müzakeresi yapı - lan işçi hakları ile ilgili kanunların yeterli ol - madığı bir gerçektir. Grevle lokavttan eşit oldu ğu iddiası yanlış bir tezdür. Bir kere Anayasa da lokavt için bir kayıt yoktur. Böyle iken, senelerce mutlu bir yayayışla gelişmiş, güçleş - miş bir işverende, yine senelerce hakkını ala - mayışının ezikliği içinde cılız kalmış bir işçi e - şit sayılamaz.

Tasarıdaki önemli noksanlıklar, işçi ve iş - veren münâsebetlerini iyimser bir anlayış içine sokmaya imkân bırakmayacaktır. Bu durumda işçinin selâmete ermesi bir hayal olmaktadır.

8 Nisan 1963 günü Ankarada toplanan sen - dikacılar toplantısına şu ümitle gittiler. Tasarılar titizlikle gözden geçirilecek. Fikirler birleştiril - dikten sonra hazırlanan dökümanlar her sen - dikacı tarafından kendi ilini temsil eden millet vekili ve senatöre verilecek ve müzakereler iz - lenecek. Oysa sendikacılar bir nisandan yedi gün sonra «Nisan bir» edildiler. Türk - İş yöne ticileri kendi görüşlerine uygun dökümanları çoktan milletvekili ve senatörlere vermişlerdi. Toplantıda bu durum uyanık sendikacıların gö zünden kaçmadı. Samimi bir düşünüşle verilen bir karar gürültüye getirilmek istendi. Şimdi bu karar tarihi bir gerçek olarak kafalarımızda yer aldı. İstenen iyiye doğru gitmektir. Sorum luluk kime yüklenirse yüklenisin, sonucun emek ten yana belirmesi ön dileğimizin olmalıdır.

Tornacı Carlo ve televizyon

Carlo Bianchi'nin eve dö ner dönmez yaptığı ilk iş taksitle yeni aldığı televizyonu açmak oluyordu artık Televizyon bambaşka bir yaşantıya açılan bir pen cereydi Bianchi ailesi için. Son model otomobil, rahat ev ler, şık bayanlar, tonbul ço - cuklar. Belliydi ki oradaki ler fakirlik, üzüntü, korku nedir bilmiyorlardı.

Ünlü FIAT otomobil fabri kasında tornacıdır Carlo Te levizyonu ilk taksitini sen dikanın kendilerine son kez sağladığı yüzde 12 zamdan ödemişti. Doğrusu sen dika iyi çalışıyordu. Birşey ler olmuydu sendikada son dört yıl içinde. Önderler da ha atılgan, daha kavgaçı ol muşlardı. Yoksa öyle patron kolay kolay insana yüzde 12 zam yapar mıydı? Toplu pa zarlık mı, kolektif mukavele mi, ne diyorlarsa işte, o ya şantılarına bir yenilik getir mişti. Patronla bir süre pa zarlık yapan yöneticiler, bir gün işçileri toplamış.

Grevden yana

Arkadaşlar, demişlerdi. İş veren isteklerimizi kabule yanaşmıyor. Tek çıkar yol grev. Ne diyorsunuz?

İşçilerin çoğu grevden ya na çıkmıştı. İşçilerin eşlerini görmeliydiniz. Erkeklerin den aşağı kalmıyorlardı. Car lo'nun karısı kendinden bas kın çıkmıştı.

Carlo, demişti. Tabii grev yapacaksınız. Yitirecek neyi miz var sanki? Şimdiye dek hep patrona çalıştın. Biraz da bizim için çalış artık.

Başka bir güçle çıkmıştı

o gün evden Carlo. Başarı haberi ile eve döndüğünde Carlo, kıvançla parlamıştı gözleri Eva'nın. Altı hafta süren grev kolay olmamıştı. Ne var ki taban dört yıl - dir kaynamaya başlamıştı ve bu başka bir kaynamaydı es ki günlere göre. Bir önceki kuşak da grev yapardı, bir önceki kuşak da daha iyi şey ler isterdi. Ama onlar yenil - giye uğraya uğraya, umutla rını son zafere bırakmışlar, aşağılık duyguluğu içinde bo ğulmuşlardı.

Günlük zaferler

Halâ ne diyordu Büyük Ba ba Bianchi:

— Sefalet çekmek bizim kaderimiz. Bizi ancak son zafer kurtaracaktır. Son za ferden çok, günlük zaferler ilgilendiriyordu Carlo'yu.

Yemek zamanı gelip de, te levizyonu kapatıp elektrikle ri yakınca, televizyondaki yaşantıdan birden kendi ya şantılarına atılıyordu Bianc hi ailesi, acımak bilmez bir el tarafından. Ve çevreleri ile karşılaşıyorlardı tele vizyondaki yaşantıyı.

Her akşam böyle oluyor du. Bir kızgınlık, bir istek, yeni bir güç kaplıyordu Car lo'nun vücudunu. Yüzbin - lerce Carlo'ya aynı şey olu yordu. Ve yüzbinlerce Carlo greve katılıyordu. Partisine oy veriyordu yüzbinlerce Carlo.

Seçim kazancı

Bu kez de seçimlerde dört temsilci (iki milletvekili, iki senatör) daha kazanmışlardı. İnsanın kendi Partisinin, iş çiler arasında seçilmesi ken -

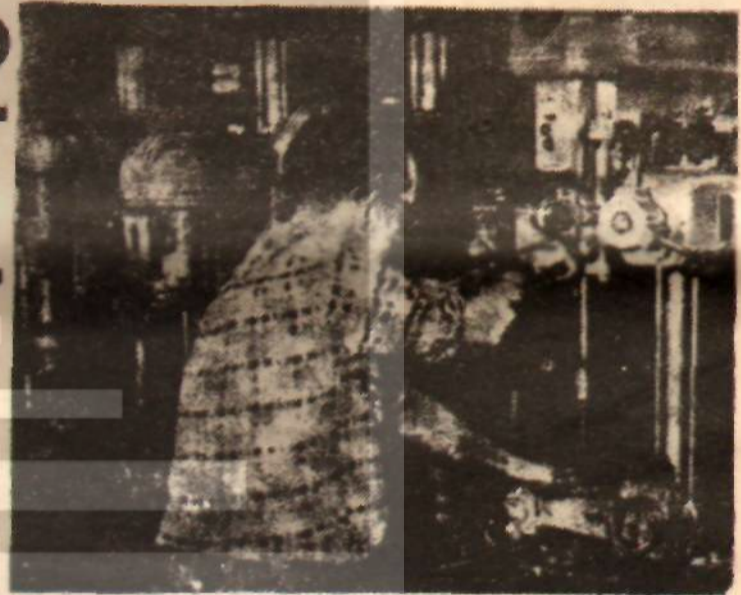
di temsilcilerinin Meclis'de bulunması tarif edilmez bir haz veriyordu onlara. Temsil cilerinin Meclis'deki işçi hak larını koruyan sözlerini fab rikada arkadaşları, evde eşle ri ile birlikte, gazetelerden yeniden yeniden okuyorlar - dı. Hepsini anlamasa da, bir pırıltı geliyordu bunları din lerken Eva'nın iri siyah göz lerine. Kirli elbiseyi üstlerin den çıkarır gibi kurtuluyor - lardı aşağılık duygularından hergün biraz daha.

Yalnız İtalya'ya özgü de ğildir bu değişme. Fransa'da Maden İşçilerinin şaşmaz ba şarısı yeni sona erdi. Alman ya'da bir milyon iki yüz bin maden işçisi grev yapmakta ş u anda. Yüzde sekiz zam is tiyorlar. Her yanda baştaki önderler tabanın hep sağın - da kalmaktan ne yapacakla rını şaşırmışlar. Amerika'da yeni siyah kuşak, babaların «tavizci» tutumundan bıkmış, ya bize de eşit hak verirsiniz artık diyor, ya da gerisini siz düşünün.

Zam... Zam...

Her yerde Carlo'lar için ö - nemli olan ücretlerine yapı lan zam. Ve bu zamların «endika sayesinde alındığı» inancı. Her yerde Carlo'ların istedikleri kendileri, eşleri ve çocukları için daha mut lu yaşantı, daha çok ve para sız hastane — ilaç, daha çok okul ve bunların ancak ken di Partileri, İşçi Partileri sa yesinde sağlanacağı güvenci.

Çalışanlar doğru yolda iler liyorlar ve az gelişmiş ülke deki kardeşleri de bu yolun eşliğinde. Kimse döndüremez

Grevlerin modern bir çalışmaya kavuşturduğu Avrupalı bir işçi

onları artık yoldan.

Türkiye'deki gelişme de bundan ayrı olamaz.

Büyük kentlerimizi çevre leyen gecekondualarda ya şayanların sayısı hergün bi raz daha artacak. Oradaki - ler, ışksız, susuz, yolsuz; ço luklu—çocuklu, gelinli—kay natalı oturdukları tek odala rının kapısına çıkmışlar, ge - celeri ışıkları pırl pırl par layan büyük kenti öyle göz lüyorlar. Gecekondualarda a - çılmaya başlayan sinema per deleri onlara yeni bir yaşan tıdan haber uçuruyor. Carlo - yu televizyon nasıl etkiliyor - sa bu pırl pırl ışıklar; perde lerdeki yaşantılar, iş arar ken bulvarlarda gözlerine ta kılan rahat insanlar, süslü vitrinler öylesine etkiliyor iş çilerimizi, işsizlerimizi, ırgat larımızı, hatta memurlarımı zı ve küçük esnafımızı.

Büyük sorum

Başlamak üzere olan top lu pazarlık döneminde sen - dika önderlerimize büyük so rumluluk düşmektedir. Ya

kendi işkollarında, Kavel ör neği, yapacakları bir kaç ö - nemli grevle—hem de bu kez ücret üstüne — ücretler de temelli artış sağlayacak lar, ya da tabandan büsbü - tün kopup gidecekler.

Yabancı bir devletten alı nan para yardımı ile merkez deki işçi konfederasyonunu güçlendirmek, bol sayıda sekreterler, halılar, mobilya lar, geceleri pırl pırl yanan neon lambalarla donatılmış bürolar kurmak nerede de - penmiş ise orada başarısız lığa uğramıştır. İşte Fransa, işte Yunanistan, işte Afrika! Bu yola gitmiş örgütlerin ka fası büyük, bacakları cılız garip bir yaratığa benzeyen durumları ortada. Oysa mer kezdeki işçi konfederasyonla rı koordinasyon ile görevlen dirilmeli, genel sorunlar ile ilgilennemeli ve yatay örgütler den çok, her işkolunda dikli - ğine kurulan ulusal sendika ların güçlendirilmesine yar dım edilmelidir.

Sina PAMUKÇU

ARAP BİRLİĞİ

Birbirine inanmamış tarafların sonu gelmeyen iktidar çekişmeleri

Suriyede sokağa dökülen çatışmalar iktidar sandalyelerine oradan birlikçi memleketler katına yansıdı. Şimdi birlikten çok tek başına iktidar eğilimi hakim oldu

Mısır, Suriye ve Irak arasında aceleyle getirilen Birleşik Arap Cumhuriyeti ön anlaşmasının dan sonra gelen zaman siyasi eğilim ve diğer organize kuvvetlerin kendi hesaplarına çalışmalarına hasredildi. Önce Suriye'de su yüzüne çıkan uyusmazlık çalışması, Irakta sessiz sedasız bir kabine istifası şeklinde kendini gösterdi.

Bilindiği gibi Suriyede bütün banka ve kredi kurumlarının devletleştirilmesinden sonra Suriye kabinesinden Nâsır'ın dört bakan istifa etti. Bu istifa kararını bir yandan, Suriye'de bulunan Nâsır tarafı kuvvetleri durdurmak öte yandan bizzat Mısır karşı bir duruma sokmamak için Kahireye bir uzlaşma heyeti gönderildi. Açıkça bir Baas ovalaması olan bu davranış Kahire tarafından hiç de hoş karşılanmadı. Mısır başkentinde çok kalamadan geri dönen heyet daha hareket etmeden önce Suriyede taraflar sokağa döküldü. Özellikle ve devamlı olarak Halep'te ortaya çıkan Nâsır'ın gösterileri kısa zaman sonra Şam ve diğer şehirlere de sıçradı. Nâsır ta raftarlarının daha çok üniver site gençliği arasında bulunduğunu bu gösterilerle daha iyi anlaşıldı. Kanlı gösteriler arasında da askerî kuvvetlerin Nâsır'ı karşı amansız davranışları ordu kademelerinde de durumun Baas lehine geliştiğini gösterir bir delildi.

Gerçekten Baasçılar boş durmamış, esasen büyük kısmın ellerine olan ordunun kilit noktalarını tamamen ellerine geçirmişlerdi. Fakat dört bakan dan boşalan yere yeni bakanların bulunmaması; Baasçıların Suriyede iktidarı bir başlangıçta alacak gücü henüz bulamadıkları gösteriyordu. Bu durum karşısında kabinesinin noksanlarını tamamlamayan Başbakan Salah Bitar, ihtilâl Kümandanlığı Millî Konseyine istifasını verdi. İhtilâlin hemen ertesi günü iktidara gelen Salah Bitar, her şeye rağmen Baas partisine noktalarını el geçirmek için kıymetli iki ay hizmet etmiştir. Bu istifayı bir ihtilâl sonrası iktidarını elden kaçırmak şeklinde yorumlayanlar da Baas'ın ve Salah Bitar'ın başarısızlık hanesine not düşmüşlerdir.

Suriyedeki ihtilâl buhranı Kahire'de beklenen memnuniyeti uyandırmıştır. Mısır basını Salah Bitar iktidarının son bulmasına duydukları sevinçli bir puntolu manşetlerle göstermektedir. Suriye Millî Konseyi işlerin büsbütün karışmasını önlemek için 35 yaşında genç bir siyaset adamı olan El Cündî'yi kabineyi kurmakla görevlendirmişse de denenmesi öngörülen «Millî Cep» kabinesi gerçekleşememiştir.

Buhranın nasıl çözüleceği daha doğrusu duruma kimin hakim olacağı konusundaki görüşler çeşitlidir. Baas, ihtilâlci bir bünye ve hazır teşkilatlarada yer etmesine rağmen geniş halk kitlelerine dayanmaktadır. Oysa dağılmış ve olumsuz her zaman harekete geçirebilecek olan bu kuvvetler Baas'ın rakibi Nâsır'ın sifiri altındadır. Belki kısa vadeli bir iktidar rakibi değildir, fakat her zaman için iktidarı güçleştiren ve hatta görüldüğü gibi imkân sızlaştıran bir kuvvettir.

Bu arada durumun emperyeryalist kombinezonlara açık bir zafiyet gösterdiği de gözden uzak tutulmamalıdır. Bu durumlarda iyi pazarlıklar kısa vadeli de olsa bazı kazançlar sağlamasını daima bemişlerdir. Irak ve Suriye arasında işbirliğini başarıya ulaştırıp bunu millî sınırlar dışında dostluklara bağlamasını becerecek tecrübeli kimseler Orta — Doğu politikası dünyasında az değildir. Birleşik Arap Cumhuriyeti'nin bir ay öncesine göre meydana gelen bu kötümser durumun yakın bir izleyicisi de Barzani olsa gerektir. Barzani Bağdat'a verdiği 10 günlük sürenin üzerinden bir 10 gün daha geçtiği halde harekete geçmeği gereksiz görmüş olmalıdır.

B. ALMANYA — Alman işçileri yüzde beş zam alacak

İktisat Bakanı Erhart'ın maden işçileri ile yaptığı anlaşma; Adenauer'ın halefi olduktan sonra ilk büyük politik başarısı olarak gösterildi.

Churchill'in son tavsiyesi

Sir Winston Churchill, İngiltere'nin cömertçe yetiştirdiği büyük devlet adamlarının başlıcalarından biridir. İkinci Dünya Savaşında Fransa, hayret verici bir şekilde çöktüğü, Alman orduları Manş kıyılarına dayandığı zaman Hitler'in azgın sürülerinin karşısına bu dev politikacı dikilmiş, İngiliz milletini ayakta tutmuştu. Önümüzde yapılacak seçimlere girmeyerek Avam Kamarasından da çekileceğini ilân eden Sir Winston Churchill'ın kurucusu olduğu Primrose Birliği adı taşıyan teşekküle bir mektup göndererek, çok uzun bir zamandan beri muhafaza ettiği sükutu bozmuş, millî menfaatleri ilgilendiren bir mesele hakkında görüşünü açıklamıştır.

Churchill'in temas ettiği mesele «İngiltere'nin müstakil bir vurucu nükleer kuvvete sahip olması» gerektiği meselesidir. Eski Başbakanı göre «İngiltere'nin nükleer güce sahip olması gerekmektedir ve nükleer silahlardan şimdi vazgeçmek, ebediyen vazgeçmek demektir.»

Yaşlı politikacı «Nükleer silahların yayılması lehinde olmadığını, ancak İngiltere'nin dahili meselelerde büyük bir sorumluluk taşımaya dolayısıyla bu korkunç ve öldürücü silahların İngiltere'nin elinde, başka ellerden daha emin olacaklarını» belirlemekte ve mektubuna şöyle devam etmektedir:

«Nükleer kalkınmamız olmadan savunmamız ebediyen dostlarımıza bağlı kalacaktır. Batı ittifakındaki dostlarımıza da bu yük bir yük vermiş olacağız. Son zamanlara kadar üç parti de Batı ittifakını desteklerken, İngiltere'nin kendi millî kontrolünde nükleer bir zırha sahip olması gerektiği düşüncesinde birleşmişlerdir. Bu yoldan şimdi vaz geçmek, kendimizi bir tehlikeye yoluna atmak demektir.»

Görülüyor ki Sir Winston Churchill İngiltere'nin müstakil nükleer vurucu kuvveti Robert barajı in

yor. Maden işçilerinin grevini Erhart'ın başarısına bağlamak hiç olmazsa işçilerin kazançlarını prestij bakımından zayıflatmak amacını güdüyor. Fakat, mahalli sendikaların tasvibinden ve tasdikinden geçmediği halde, görüşmeler sonunda elde edilen zam gerçekten hatırı sayılır bir zam olmuştur. Bilindiği gibi Batı Alman maden işçileri çalışkan beşyüzbin işçi ücretleri ne yüzde 8 zam yapılması için greve başlamışlar ve kendileri için makûl sayılabilecek yüzde 6 zammı razı olmuşlardır. Bu durumda geleceğin Başbakanı Erhart İşçi Federasyonu başkanı ile uzun müzakerelere girişmiş ve yüzde 5 zammı razı etmiştir. Bu zam mahalli senhikaların da tasvibinden geçerse gerekeceği son verilecektir 1 Nisan başında başlayacak olan bu yüzde 5 zamdan başka

1964 yılı başında yüzde 2 bir zam daha yürürlüğe otomatik man girecektir. Bunun yanı sıra aynı tarihte haftalık çalışma süresi 42,5 saatten 41,5 saate indirilecektir. Sendikacılar arasında bir söz vardır: «Alman işçisi grev yapmaz» bu söz gerçekten uzun ve uzun yıllar grev yapmayan Alman işçisine yakışmakta fakat bundan sonra herhalde bu tabir pek isabetli olmayacaktır.

KARAİBLER — Bölünmüş adada komşu kavması

Karib denizlerinde henüz durulmuş gibi idi. Fakat geçen hafta yeni bir fırtına esti. Birden büyüyen bu bölgeyi tehlikeli bir duruma

sahip olması bahsinde tıpkı General De Gaulle'nin Fransa için düşündüğü gibi düşünmektedir. Mektuptaki «Nükleer kalkınmamız olmasın, savunmamız ebediyen dostlarımıza bağlı kalacaktır ve Batı ittifakındaki dostlarımıza da büyük bir yük vermiş olacağız» cümlesinin hakikatte taşıdığı manâ «Amerikan hâkimiyeti altına girmiş olacağız» manâsıdır ve büyük İngiliz bunu şiddetle reddetmektedir.

Bazı müşahitler Churchill'in bu mektubunu, İngiltere'nin bağımsız vurucu kuvvet kurması fikrini benimsemeyen ve bunun yerine, savunma giderlerinden büyük bir kısmının klasik kuvvetlere sarfedilmesini isteyen İşçi Partisi'nin tutumuna bir hücum mahiyetinde olarak tefsir etmekte iseler de, birçoğu Sir Winston Churchill daha ziyade «Müttefiklerin hâkimiyeti»ne karşıdır ve mektubun manâsını bu düşünceyi fevîh etmektedir.

Sir Winston Churchill bu mektubuna son verirken «Nükleer kuvvet kurmak meselesinin memleketin önümüzdeki yıl içinde bir karara bağlanması gereken en büyük mesele olduğunu» belirtiyor. Churchill'in bundan maksadı 18 ay içinde yapılması gereken genel seçimler olsa gerektir. Eski Başbakan bu davanın o zamandan önce hallini istiyor. Düşünülebilir ki Sir Winston, Bonn'da dolayan ve ikili bir Alman — Amerika nükleer anlaşmasından bahseden söylentilerden de ilham almış ve hatta endişe duymuştur.

İngiliz devlet adamı, altmış yıldan fazla Avam Kamarasında temsil ettiği Woodford seçim bölgesinin muhafazakar Parti Teşkilâtının Başkanına bir mektup göndermiş ve önümüzdeki seçimlerde adaylığını koyma yacağını bildirmişti. Mektupta deniliyordu ki «Geçen yıl geçirdiğim kaza serbest hareketime mani olduğundan ve Avam Kamarası

getirmek istidadi gösteren Haiti — Dominik cumhuriyeti çatışması, haftanın sonuna doğru hızından kaybettir.

Ortaya çıkan tehlikeli durum herhalde kökünden çözülmüş değil. Yani her an ve taraflardan birinin uygun zamanında ortaya çıkabilir.

Küba'nın doğusunda Hispanyola adasını paylaşan iki küçük devletin birbirinden kesin farklarla ayrıldığı noktalar vardır. Haiti tamamen siyahların bulunduğu bir memleket. Dominik ise İspanyol aslından beyazların bulunduğu adanın doğu parçası. Yönetimleri de birbirinden farklı iki devlet. Haiti'de Duvalier isminde siyah deri li bir diktatör hüküm sürmekte. Dominik cumhuriyeti ise diktatör Trujillo'nun ölümünden bu yana Juan Bosch tarafından Batı tipinde liberal bir rejimle yönetilmektedir.

Çatışma Haiti polislerinin, kendi topraklarında bulunan Dominik elçiliğini işgal etmesi ile başladı. Haiti polisi diktatör Duvalier'e karşı başsuzsuzluk sonuçlanan bir sul kast teşebbüsünden sonra Dominik elçiliğine sığınan Haiti muhalifleri zorla aldı. Diplomatik münaşebelere aykırı olarak yapılan bu müdahale Dominik'in sert protestosu ile karşılandı. Ve her iki devlet müşterek sınırları üzerindeki askerî birlikler...

Bu çatışmanın gerçek sebepleri dominik diktatörü Trujillo'nun öldürülmesine kadar dayanıyordu. Bu tarihten beri Haiti diktatörü devamlı şekilde dominik hükümetini Haiti'deki muhalefeti himaye etmek ve kendisini devirmeye çalışmakla suçlamıştı. Cumhurbaşkanı Juan Bosch ise Duvalier'i Trujillo'nun ailesi ve akrabalarını baskılamak ve Dominik'teki faşist rejim artıklarını himaye etmekle suçluyordu.

Bu yeni çatışma bu iki küçük devleti olduğu kadar Amerika ve Başkan Kennedy'ye de yakından ilgilendirilmektedir. Az gelişmiş ülkelerin gözünde yeni bir imtihanı demek olacak olan bu çatışma da Başkan, Diktatör Duvalier'e karşı liberal Bosch'u; faşizme karşı demokrasiyi; de rebeyliğe karşı burjuvaziyi tutmaktadır. Ve Birleşik Amerika'nın diktatör Duvalier'in devrilmesinden müteessir olmayacağı açıktır.

Amerika Devletleri Teşkilâtı zaman kaybetmeden işe iki üyesi arasında başgösteren bu çatışmaya el koymuş bulunmaktadır. Beş üye devletten teşekkül eden bir komite meseleyi karta güvenliği bakımından ele almıştır.

Gilçte kalan Haiti diktatörünün Castro'ya başvurmasından ve bu şekilde işlerin bünyemesinden çekinilmektedir.

Durum sertliğini muhafaza etmekte ve Haiti'de bulunan Amerikalı görevliler adadan çekilmesini beklemektedir. Kanada aynı şekilde davranmış

birkaç Haiti'de bulunan vatan kenar mahalleliymiştir. Düşünürsünüz, yahut toprak kuculmuş rençberlerinin kilerlerine Haiti'nin uvradığı pek iddia edilecek gibi deşilsede bu bir teselli sa nılıyor.

Fakat yasama güçlerini her türü ağır şartla rağmen yitirmiyen uyanık Yozgatlıları çok sevdim doğrusu... N. A.

Tam Kurtuluş

Siyasal bağımsızlık savaşını kazanan uluslar içinde ekonomik bağımsızlık savaşında da hamleler yapan ülkeler az değil. Bunlar halkın katıldığı ve denetlediği halktan yana hükümetlerle büyük reformları gerçekleştiren ya da bu yolda olan ülkelerdir. Cezayir, Gana ve Gine Afrika'da tam kurtuluşun örnekleridir. Yalnız Afrika değil, bütün az gelişmiş ülkeler bu üç memleketten çok şeyler öğrenecek.

CEZAYİR

1954'te 10.5 milyon insan yaşıyor. Bunun 9.5 milyonu münbit Kuzey sahilinde oturuyor. Fransızlar Cezayir'e 1848'de hâkim olmuşlar. Fransızlara karşı ilk milliyetçi hareketler 1920'lerde Fransa'da çalışan müslüman işçilerin kurduğu Kuzey Afrika Yıldızından çıktı. Bu kuruluş 1936'da Cezayir Halk Partisi adını alarak İslami ülkeler etrafında ve Missali Hac adlı bir dindarın önderliğinde devam etti. İkinci hareket bir Cezayir ulusu ve Cezayir kültürü olmadığını ileri sürerek Fransızlarla kaynaşmayı tavsiye eden Ferhat Abbas'ın önderliğindeydi. Üçüncü hareket «Bir Cezayir ulusu vardır ve bu ulus ne Fransızdır, ne de olmak ister» diyen Abdülhamid ben Badis'in önderliği altındaydı.

Milliyetçi gelişmeleri göz önünde tutan Fransa, ancak 30.000 Ceza yirli ve oy hakkını tanıyan Blum-Violette reformlarını tasarlamaktan ileri geçemiyordu. Tabii, Cezayirli ler bundan çok fazlasını istemekteydiler. 1945'te İkinci Cihan Savaşının bitiminde zafer senlikleri yapılırken ortaya bir kaç Cezayir bayrağının çıkması Fransız polislerinin terörüne yol açtı. Fransız mâramları 88 Fransızın öldürülmesine 8.000 Cezayirliyi öldürmekle mukabele ettiler. Milliyetçiler, artık, iyiden iyiyeye öğütlenme gerektigine inanıyorlardı. Ferhat Abbas da Fransızlaşma eğilimlerini terketmiş milliyetçilerin safında yer almıştı. Ferhat Abbas'taki bu gelişme önce Avrupalılaşmayı gerekli gören fakat bunu Batı'ya tâbi olmak şeklin de kabul etmeyen tipik bir az gelişmiş ülke aydını örneğidir. Demokratik Hürriyetlerin Zaferi Hareketi adını alan eski Cezayir Halk Partisine bağlı gizli bir teşkilât milliyetçilere para bulmağa çalışıyordu. Bu teşkilât yaptığı başka şeyler yanında, Oran posthanesini de soymuştu. Bu hareketi idare eden adamın adı Ben Bellay'dı. İlk büyük ayaklanmayı 1954'de Ulusal Kurtuluş Cephesi düzenlemişti. On—sekiz ay içinde 20.000 kişilik bir halk ordusu kuruldu. Artık, 1956'danberi Cezayir Birleşmiş Milletlerin sürekli konularından biri oluyordu. Cezayir ulusu siyasal bağımsızlık savaşını 19 Mart 1962 Evian anlaşmalarıyla kazandı. Ve 1 Temmuz 1962 günü resmen bağımsızlığına kavuştu.

Cezayir siyasal bağımsızlıkla yetinmeyecek kadar gerçek milliyetçi ve halkçidir. Sekiz yıl dış sömürücülerle savaşan kahraman Cezayir halkı ve onun halktan yana önderleri toprak, köylü ve endüstrileşmeyle ilgili olarak ülkedeki bütün te... bas... çıkıyordu.

Carlo, demisti. Tabii grev yapacaksınız. Yitirecek neyi miz var sanki? Şimdiye dek hep patrona çalıştım. Biraz da bizim için çalış artık.

Başka bir güçle çıkmıştı

maddeler koymuş olmasına rağmen Cezayirlilerin bu oyunlara gelmeyecek kadar milliyetçi, demokratik ve halkçı oldukları kabul edilmelidir.

Bir defa, Cezayirli önderler halktan çıkmadılar. Hepsi savaş yıllarında halkçılık ilkeleriyle yetişmiş, halktan çok şeyler öğrenmiş ve halka çok şeyler vaad etmişlerdir. Cezayir'in kurtuluşu halka da yandıği için modern silâhlarla do-

Gana Cumhurbaşkanı Nkrumah Gine Cumhurbaşkanı Sekou Toure — Gerçek kurtuluşun öncüleri —

nanmış bir halk ordusu hâlâ ayak tadır. Gözü savaş yıllarında açılmış olan halk kendini unutturmayacak kadar uyanıktır. Sonra, ilerici hamleleri destekleyecek olan çıkarıcı zümreler savaş yıllarında Fransız Hükümeti ve sermayedarlarıyla sömürme—birliği yaptıklarından halkın gözünde itibarını kaybetmişlerdir. Cezayir, toplumu emeğiyle yaşayan halkın açısından düzenleme temel sayan siyasal, ekonomik, toplumsal ve ahlâki bir yolda ilerlemek zorundadır.

GANNA:

Gana İkinci Cihan Savaşından sonra bağımsızlığına kavuşan ilk zenci devleti. Eski adı Altın Sahil. Nüfusu 7 milyona yakın. Burayı 1471'de Portekizliler işgal etmiş. Sonra sırasıyla Fransızlar, Hollandalılar ve 1901'de de İngilizler ele geçirmişler. Altın Sahilinin komşusu Togoland 1919'da Almanlardan alınarak ikiye bölünüp bir kısmı Fransa'ya bir kısmı da İngiltere'ye

oy veriyordu yüzbinlerce Carlo.

Seçim kazancı

Bu kez de seçimlerde dört temsilci (iki milletvekili, iki senatör) daha kazanmışlardı. İnsanın kendi Partisininin, işçiler arasında seçilmesi ken-

şında olduğu bu parti halk iradesine dayandığını ve halk yığınlarının yanında olduğunu söylüyor ve halka endüstrileşme, parasız eğitim ve sosyal hizmetler vaad ediyordu. Halk kendinden olan siyasi partiyi desteklemekte gecikmedi. CPP 1951 seçimlerini kazanınca sömürgeci düzenin hapse atıldığı Nkrumah başbakanlığa getirildi. Altın Sahil siyasal bağımsızlığına 1957'de, cumhuriyet rejimine de 1960'da kavuştu. Yeni devlet Gana adını almıştı.

Gana Orta Çağlarda Batı Sudan'da büyük bir zenci devletiymiş. Nkrumah, daha 1957'de, yeni Gana Anayasasının kabulünden sonra yaptığı konuşmada Gana'nın rolünü şöyle özetlemişti: «Bağımsızlığımızın başa-

rılı olması için bütün Afrika'daki özgürlük ve ilerici hareketleri desteklemeliyiz. Afrikalılar kendilerini pek âlâ yönetebileceklerini, ilerici ve bağımsız devletler kurabileceklerini ve ulusal varlıklarını koruyabileceklerini göstermelidirler.»

Londra'dayken Harold Laski'nin öğrencisi olan Nkrumah sosyalisttir. CPP kuzeydeki Aşanti kabilesi başkanlarının değil, halk yığınlarının partisi olarak kalma azminde. CPP'ye karşı olanlar kabile başkanları, toprak ağaları ve büyük şehirlerdeki iş adamları. Nkrumah ekonomik kalkınmada halk desteğini kaybedeceğine inanıyor. Gana'nın başarılı eğitim programındaki felsefe İngiliz usulü küçük bir aydın zümresi yaratmak değil, halkın bütününü eğitmek. Gana, şimdilik, her iki taraftan da yardım alıyor. Dünya Bankası Volta Nehri projesini Sovyetler de ev inşa etme ve balıkçılık endüstrisini destekliyorlar. Fakat Gana'nın ekonomik tutumu dışa muhtaç olmaktan ve dolayısıyla tam bağımsızlığı tehlikeye düşürmekten kurtulma merkezindedir.

Pan Afrikanizm

Nkrumah «Pan — Afrikanist» görüşü destekleyenlerden biri. George Padmore Pan — Afrikanizmin bir tanımını yapıyor:

«Pan — Afrikanizm Afrika'da, siyah çoğunlukla eşit haklara sahip olarak orada yaşamak istemek ve din bakımından azınlıkların haklarına hürmet

etmek şartıyla, Afrikalılar yararına ve Afrikalılar tarafından bir Afrika hükümeti kurmak amacındadır. Ekonomik ve toplumsal yönünden, Pan — Afrikanizm ana üretim ve dağıtım araçlarını devlet denetiminde bırakarak Demokratik Sosyalizmin ilkelerini benimser.

Bu amaçla, Gana 1958 Nisanında Accra'da ilk Bağımsız Devletler Konferansını ve aynı yılın Aralık ayında da ilk Bütün Afrika Halkları Konferansını toplamıştır. Bu toplantılara bağımsız ülkeler yanında hâlâ sömürge olan Afrika topluluklarının milliyetçi önderleri de katıldı. Bu ikisi milliyetçi Afrikalıların birlikte yaptıkları ilk toplantıydı. Tabii, toplantılar diğer ülkelerin de bağımsızlıklarına kayuşmaları sorununu önemle ele aldı. Bağımsızlık savaşlarında barışçı mı, yoksa şiddet metodları mı kullanılacaktı? Gana bağımsızlığını barışçı yollarla elde ettiği için bu yolu destekliyordu. Fakat örneğin, Cezayir'de böyle bir yol başarıya ulaşır mıydı? İki görüş şu kararda bağdaştırıldı: «Ulusal kurtuluşun demokratik usullerin bulunduğu memleketlerde barışçı yollarla gerçekleştirilebileceğine inanıldığından, Konferans bütün barışçı kurtuluş hareketlerini destekler. Boyunduruk altında tutulan ve sömürülen insanlara, kendilerine karşı kullanılan şiddet metodlarına mukabele etme hakkını da aynı şekilde tanıır.» Böylece, Afrikalı önderler kurtuluş metodunu seçmeyi doğrudan doğruya sömürgecilere ve bevaızlara bıraktılar. 1958'den bu yana Afrika birliğini amaç edinen daha başka toplantılar da oldu. 1961'de Gana, Gine ve Mali «Afrika Devletleri Birliği» adı altında birleşerek bu yolda büyük bir adım attılar. Afrika birliğinin yardımcı kollarından biri de işçi sendikalarıdır. Pan—Afrikanizmin beşinci Batı Afrikadır. Burada alınan kararlar Kongo, Angola, Mozambik ve Güney Afrika'nın geleceğini etkileyecektir.

GINE

Gine Batı Afrika'da 3 milyona yakın nüfusa olan bir ülke. Toprakları nüfusuna göre fazla. 1911'denberi süregelen Fransız sömürgeciliğinden 1958'de kurtuldu. Bütün Afrika ülkeleri içinde en dinamiği ve her bakımdan en bağımsız. De Gaulle'un Fransız Anayasasına «hayır» diyen tek sömürge. Sekou Toure'nin Başkanı olduğu Gine'nin bu tepkisi Afrika siyasetinin dönüm noktalarından biri oldu. De Gaulle önceden hazırlanmış bir Anayasayı Fransız sömürgecilerine sunarak sadece «evet» ya da «hayır» diye fikirlerini sormuştu. Anayasa da Fransız Birliğiyle ilgili maddeler daha önceden sömürgelele tartışılmamıştı bile. Gine «hayır» diyerek bağımsızlığını ilan ediyordu. Kızmın Fransa bütün personelini bir anda çekerek Gine'yi çöktürmek istedi. Oysa, Gine, zaten, her işini kendi halkına dayanarak başarmak istiyordu. Bütün dünya gözlerini Afrika göklerinde parlayan yeni bir yıldızla dikti. Sekou Toure denilen bu adam kimdi ve ne yapmak istiyordu?

1922 doğumluydu. Fakir bir ailedendi. Afrikalı tanınmış milliyetçilerden Samori dedesiymiş. 1941'de Posta—Telgraf dairesine memur olarak girmiş. 1945'e kadar Posta—

Cezayir bağımsızlık savaşını yöneten genç ihtilalciler, bağımsızlık törenlerinde...
— Ortada Başbakan Bin Bella, solunda Genel Kurmay Başkanı Bumedien —

Telgraf İşçileri Sendikasını kurarak bu sendikanın genel sekreteri olmuş. Bundan sonra hem sendikacılıkta, hem siyasette rol oynamış. 1956'da Fransız Meclisinde üye, 1957'de Gine Başkan Yardımcısı ve 1958'de bağımsızlıktan sonra Başkan oldu. 1961'de yapılan genel seçimde oyların % 95'iyle yeniden seçildi. 1957'de kurduğu Siyah Afrika İşçileri Sendikası bütün Afrika işçilerini tek bir harekette birleştirmeye amacını güdüyor. Sekou Toure sayıları küçük bile olsa halk yığınlarını temsil eden işçi sınıfının sayılarından çok büyük bir oranda etkili olduklarını ve onların içinde bütün memleketi yükseltecek bir ilerlilik potansiyeli bulunduğunu anlamış.

Sekou Touré sendikalara da-

yandı kadar, başında olduğu siyasi partiye de güveniyor. Ona göre, gerçek bir demokrasi için hükümet desteğini aldatılmaması halk yığınlarından almalıdır. Yöneticiler halka gerçek hak ve çıkarlarını anlatacak olurlarsa halk, halkı tanımayan ve çıkarlarının uydurduğu yalanın aksine, bunları anlayacaktır. Sekou Touré halkın eğitilebileceğine inanmıştır. Ortadaki sorunları ve halktan yana çözümlerini halka benimsetmek mümkün olduğu gibi kalkınma için tek çıkar yoldur. Sekou Touré hep doğrudan doğruya halka basit bir dille ve uzun uzun konuşmuştur. Anlamış ki halk yararı olan bir şeyi başarmak için halkı ikna etmek şarttır. Halkın kendi temsilcileriyle birlikte halka inen aydınlar bir sorunu gerekirse yüz defa anlatarak halka benimsetmektedirler. Halk yığınlarına inanan bir demokrat olan Sekou Touré'nin partisi halkın gerçek temsilcisidir. Sekou Touré biliyor ki halktan uzaklaşmış ya da halkı aldatmakta olan bir parti bir klüp olmaktan ileri geçemez.

Afrika demokrasisi

Peki, halkı temsil eden bir parti nasıldır? Gine Demokrat Partisi aşağıdan yukarıya demokratik bir şekilde kurulan partidir. Bütün üye eşittirler. Her kademe tartışma serbesttir. Partinin amaçları her kademe tartışmaya ortaya çıkar. Bu yol Batı parlamenter rejimlerinin temelini teşkil eden çoğunluk sistemine değil, Afrika geleneğine daha uygun olan hep birlikte tartışma ve hep birlikte anlaşma ilkesine dayanıyor. Parti örgütünü tã aşılara indirerek her Gine'iyi alınan kararlarda söz sahibi etmek, tabii, bazı ön tedbirleri gerektirdi. Daha ilk başında, Gine demokratik düzeni engelleyecek düşmanı teşhiste gecikmedi. Kabile başkanları hem yabancı sömürücünün ajanı, hem de geri düzenlerin ateşli savunucusuydular. Kabile başkanlığı 1957'de kaldırıldı. Fakat kabile başkanlığı kaldırılıp yeri boş bırakılmazdı. Halktan yana bir örgütlenme olmazsa gericiler sabotaja kalkabilirlerdi. Aşağıdan yukarıya seçilmiş gelen demokratik bölge yönetimleri kuruldu. Şimdi, her köyde on kişilik parti kurulları var. Kurul üyelerini bir

yıl için köy genel kurulu seçiyor. Bu kurulda biri başkan, dördü erkek, üçü kadın ve ikisi genç. Bunun üstünde bölge kurulları var. Her köy kurulundan gelen üç temsilciden (1 erkek, 1 kadın, 1 genç) bileşik Parti Kongresi yılda iki defa toplanıyor. Bütün önemli konuların tartışıldığı yer burası. Parti ileri gelenleri de gene burada eleştirilip düşürülüyor. Bütün Gine'iler, Susu, Fulani ve Malinke gibi etkin farklara bakmadan, adalet ve kalkınma amaçlarında bu partide birleşmiş. Partinin dört amacı var: 1 — Halktan yana, halk hükümeti, 2 — Cinsler arasında tam eşitlik, 3 — Her türlü sömürgecilikten en kısa zamanda ve tam kurtuluş, 4 — Gine ile Afrika halklarının birleşmesi. Bunlar içinde yalnız dördüncüsü daha ilerde elde edilebilecek.

Tam kurtuluş yolu

Gine devleti halktan yana, imtiyazsız bir toplum kurma yolunda. Dış ve iç sömürgecilik tecrübesinden geçmiş olan Gine; devletin itici, koruyucu ve düzenleyici görevi ne inanıyor. Belirli bir sınıf yerine halktan yana çalışan devlet Gine'de halkın ekonomik ve manevi kalkınmasında vazgeçilmez bir araç. Devleti belirli çıkarıcıların yararına işleten «liberal» düşüncenin devletçilik anlayışı Gine'ye yabancı. Yeni Gine Hükümeti ağalar düzenini yıkip halka dayanar parti ve idare mekanizması kurduktan başka bir çok köklü reformlar daha yaptı. Önce, bir kaç yabancı şirketin kârını vergilendirdi. Sonra, ihracat ve ithalâtı devletin denetli altına soktu.

Hükümet önceleri aylak ve sefil duran insan gücünü örgütleyerek küçük çapta kalkınma projelerinde kullanmaya başladı. Bütün yapılar doğrudan doğruya halk yararına olduğu ve yaratılanlardan halk emeği oranında faydalandığından Gine insanı kalkınma hamlesine istek, şevk ve inançla katılmaktadır. Tarımın kooperatifler şeklinde olması da köyle kadar inen demokratik örgütlenme ve anlayışın kaçınılmaz sonucuydu. Demokratik idare siyasi, demokratik bir parti toplumsal ve demokratik bir kooperatifçilikte ekonomik bir reformdu. Bir de halka inen eğitim reformu Gine'yi bir daha dönülemeyecek tam kurtuluş yoluna soktu.

Önce politika

Gine'nin dış politikası da tam egemenlik yolunda ve Gine halkının ulusal çıkarlarına uygun bir tutumdur. Yarım kurtuluşu yeterli bulmayı De Gaulle'in karşısında ayak direyen Gine, Gana ve Mali ile birleştikten sonra ilk güçlüklerini karşılamak üzere Gana'dan 10 milyon sterlinlik kredi aldı. Batı, kişilik sahibi Gine karşısında önce ne yapacağını şaşırması, Gine Doğu blokuyla ticaret anlaşmaları imzalayınca Batı hareketi geçmekte gecikmedi. Sekou Touré Washington, Londra ve Bonn'a çağırıldı. 26 Ekim 1959'da Robert Murphy Fransa Kankoure barajı in-

şasına yardım etmeyecek olursa Amerika'nın Gine'ye karşı sempatik davranacağını söylüyordu. Asvan Barajı tecrübesi boşa gitmemiştir. Fakat Sekou Touré Washington'da yardımın sözünü bile etmedi. Zaten Sekou Touré Amerika'yı ziyaret eden devlet başkanlarının hiç birine benzemiyordu. «Biz komünizmin düşmanıyız, onun için bize yardım verin» tavrıyla kanusmuyor. Afrika ülkelerinin bağımsızlığından, Afrikanın kışkırtılmasından ve Gine'nin asıl kendi tabiat, insan ve makina kaynaklarının en demokratik mantıklı bir şekilde örgütlenmesiyle kalkınma çağından söz ediyordu. Bunun yanında bütün vollar devrede kulaktı.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulundaki konuşmasında da aynı şevkleri söyledi. Afrika'nın iki blok arasında bir seçim yapmasına hacet yoktu. Asıl o iki blok Afrika'ya karşı güdülebilecek iki siyasetten birini — yani sömürgecilik ve tam bağımsızlık — seçecektir. Üç milyonluk Gine'nin Başkanı Sekou Touré Birleşmiş Milletler'de caskun bir tezahüratla karşılandı. Böylece, statükocu ve yarım kurtuluş taraftarı ulusların temel çıkarları da tam kurtuluşun büyük töreniyle anıyordu. Touré valisi Gine'nin değil, büyük bir fikirin tam kurtuluşun sembolüydü. Gine tecrübesi kendi sorunlarını avacak ve muhtemelen ilk önce Mali, Fildişi Sahili ve Kamerun'unun etkileyecekti.

Beşinci yazı: Devler politikası ve Türkiye

Yozgat'ın Folkloru

5 Mayıs gecesi Yozgat'ta bir münasire, tertiplendi. Halk tür külerinin ve oyunlarının resmi geçidi derinden duyulandı ve düşündürücüydü. Sarların gergin tellerinde, perde perde yükselip alçalan halk türkülerinde, orta Anadolu'nun melan kolisi, hüznü, çaresizlikleri, umudu, yaşamaya hasreti dile getirildi.

Yozgat, ekonomik imkânları yok denecek kadar dar, içine kapalı küçük bir şehir. Her devirde ihmâl edilmiş, âdeta unutulmuş. Bu şartlar Yozgatlı okumaya zorlamış. Birçok Devlet adamları, yazarlar, şairler yetişmiş Yozgat'tan. Son kuşaktan Abbas Sayarın «Mehmedin Ölümü adlı» şiirini şairden dinledik. Mehmet, Anadolu'daki yüzbünlerden biri. İnce ağrı «verem-e kap tırmış kendini. Yoksulun haros değil bu hastalığı yenmek. Bir çift cılız öküzün çektiği bir kağına ağır ağır dağ yolundan istias yona doğru yol alır. Hasta inle mekte dir. İn safsız esen soğuk step rüzgârı hastayı üsütür. Ana melefeyle ve kollarıyla hasta oğlunu sarar. Dağ yolculuğu bitip İstasyon rampasına hastanın döşefi serilmiş ve fakat tren gelmeden delikanlı ölmüştür. Ananın umutsuz çığlığı dönüştü aynı dağ yollarında boğulup gider. Doktorsuzluğu, ilaçsızlığı ve hele Anadolu'nun yoksulluklarını, öylesine içli, öylesine gerçekçi bir dille işlemiş ki şair...

Sürmeli, Bozlak Şakir efendi gibi Yozgatlı türkülerinden sonra Horonlar, alaylar, zeybekler... Bilhassa Enstitülü ve İseli kız öğrencilerin oynadıkları mahalli oyunlar geçen m anasını derinleştirdi. Kız çocuklarında ki rahatsızlık, çekingenlikleri aşarak oynanan oyunlar, insanın yüreğine gelecek için umutlar dolduruyor. Sosyal ekonomik şartların ağırlığını, nesiller üzerine çökelemiş baskı kabuslarını kaldırıp atma azmine yorumla nabilececek ritmik atış ve serpişler öylesine heyecan vericiydi ki, Kendi kendime düşündüm ve sonra da uyanık geceyi tertipleyen Sayar Kardeşlerle konuşum: Genç kuşaklar mutlu geleceğin ümit köprüleri, bunlar, uydurmalar, sahte fazilet düzenlerine paydos deyip, iyiyi, güzeli, gerçeği aramaya ve bulmaya azimli görünüyörlar Abbas Sayar, kuvvetli bir ekiple İstanbul'da ve Ankara'da da geceyi tekrarlayacaklarını söylüyor.

6 Mayıs'ta Yozgatın görülecek günlerinden. Sabahın erken saatlerinde sepetlere, bohçalara, cıknılara yiyecekler dolur olup Çamlıca çıkılıyor. Semâverler kaynıyor, ocaklar yanıyor, sofralar kuruluyor. Bazan sofralar birleştirilip büyütülüyor. Yumurtalar, peynirler, yufkalar, birbirine katılıyor sonra pay ediliyor. Dağların misafir kabul eder olması gerçekten sevinilecek şey. Yozgatlıların bir inancı var. Hızır dolarsın kilerleri. Geceden erzak, yiyecek torbalarının, kazanlarının ağızları açık bırakılmıe. Yozgatın kenar mahallelerinin, topraksız, yahut toprağı küçülmüş rençberlerinin kilerlerine Hızırın uğradığı pek iddia edilecek gibi değılsede bu bir teselli sa nıyor.

Fakat yasama güçlerini her tür lü ağır şarta rağmen yitirmeyen uyanık Yozgatlıları çok sevdim doğrusu... N. A.

Sayın Bay Şaşkın ördek

Ben dünyada senin kadar nazik, senin kadar kibar, senin kadar efendi, senin kadar beyaz, senin kadar kansız, senin kadar cansız, senin kadar beyinsiz bir şaşkın ördek daha görmedim, sayın bay Şaşkınördek!

Duruğun sosyalist yürüyüşün faşist, sayın bay Şaşkınördek!

Devrimci geçinir, devrimciyi devirirsin, sayın bay Şaşkınördek!

Reform der, restorasyona gidersin, sayın bay Şaşkınördek!

Lüpcüleri besler, hakçıları ezersin, sayın bay Şaşkınördek!

Bilmem ki, nasıl öveyim seni bay Şaşkınördek?

Atatürkçü geçinirsin, Atatürkçülük devrimciliğidir, devrimcilik T. Ceza Kanunu'nun bugün Anayasa Mahkemesinde yargılanan 141 ve 142 maddelerine girer. Sen kendini mahkûm etmezsin de, «Sosyal adalet zorla gerçekleştirilmelidir» diye yazan aydını mahkûm etmeğe çalışırsın, sayın bay Şaşkınördek!

Demokratik Anayasa ile icra-i lübiyat evler antide-mokratik yasalarla aydınların paçalarını diletirsin, sayın bay Şaşkınördek!

Lâiklik dersin. Devlet rad yolarında gürül gürül Kuran okutursun. Mevlid okutursun: bu ülkede başka dinden, başka mezhepten vatandaş da vardır, demezsin sayın bay Şaşkınördek!

Vergiden oydan ve askerlikten başka zamanlarda düşünmediğin vatandaşları kürtçülük yapmakla suçlar, mağara devri yasayan bölgelere giden öğretmenleri komünistlikle bovarsın sayın bay Şaşkınördek!

Hazinevi soyanları, milli gelirini vatanları, milli servetleri eritenleri milli kahraman ilan eder, sosyal adalet diye çırpınanları vatan hainliğiyle suçlarsın, sayın bay Şaşkınördek!

Plân yaptırır, halkın parasını yabancı uzmanlara yedirir, halkı umutlandırır, sonra plânı kuşa çevirtir, halkın gözüne baka baka üçbuçuk zibidiyi milyonlar etmeğe çalışırsın, sayın bay Şaşkınördek!

İlk öğretim zorunludur, der, yoksul halkı candarmayla tedirgin edersin, sonra da okulları paralı yapmağa kalkarsın, sayın bay Şaşkınördek!

«Köylü memleketin efendi sidir» der, ama köy enstitülerini açmazsın, köylünün okumasını istemezsin, köylünün insan gibi yaşamasını istemezsin, sayın bay Şaşkınördek!

Halkçı geçinirsin: Türkiye İşçi Partisi geçekondü halkçı

na okuma - yazma öğretmeğe çalışır, çelme takarsın; üçbuçuk kaptıkçı banka kurmağa kalkar, bin türlü kolaylığı gösterirsin, sayın bay Şaşkınördek!

Kalkınma edebiyatı yapar, üçbuçuk hırsız milyonlar dersin; millî gelirin yutulmasına ses çıkarmaz, doğumu tanzim numaralarıyla halkı uyutursun, sayın bay Şaşkınördek!

Anayasa, hakkını koruyabilmesi için emekçiye grev hakkı tanır; sen tutar, sanık bugüne kadar yokmuş gibi, lokavtı işçinin karşısına dkersin, sayın bay Şaşkınördek!

Körpe kızlar satılır, kocalar karılarını genelevlere yotırır, «Bozulmadık kadın yok sen haber ver paradan» tür külleri çağrılarak beyaz kadın ticareti yapılır; sen bu sadece «Zabıta olayı» dersin; ama demokratik aile, kadın hakları diyenleri zindanlar da çürütürsün, sayın bay Şaşkınördek!

Kaymak tabakanın aptalları Avrupalarda kıç oynatırlar, halkın çoğunluğunun pirlanta gibi çocukları, öz vatanlarında okulsuzluktan kırılırlar; ona demokrasi dersin, buna «Demokrasinin cilveleri» buyurursun sayın bay Şaşkınördek!

Yağma düzenine demokra

tan haini olur, sayın bay Şaşkınördek!

Çıkarı bozulan vurguncunun «Adalet» diye yırtması demokrasi gereğidir de, halkı çignenen emekçinin «Sosyal adalet» diye haykırması komünistlik olur, sayın bay Şaşkınördek!

Yılda 300 kere Avrupa'ya gidip 400 kürk getiren hemfendi milliyetçidir de; on yılda bir Avrupa'ya gidip bir kitap getiren aydın, vatan hainidir, sayın bay Şaşkınördek!

İparın takma adla yurddan kaçması tafti bir serüven dir de, Korkmazgil'in pasaport istemesi «Şüpheli» damgasını taşır, sayın bay Şaşkınördek!

Caddelerin dilenciyle işsizle, veremliyle dolup taşması demokrasi gereğidir de, caddelerde bir tek dilenci bir tek işsiz, bir tek hastalık vatandaşı bulunmamasını istemek komünistliktir, sayın bay Şaşkınördek!

İşçinin alınterinden aşırıldığı paralarla işçinin namusuna dolanan, milliyetçidir, müslümandır, vatanseverdir de; emeğini korumak için birleşip başkaldıran namuslu kişileri komünisttir, sayın bay Şaşkınördek!

İlkokullarda kapitülasyonların nasıl kaldırıldığı okutulurken Kromit'in kronikliği

Hüseyin KORKMAZGİL

si dersin, sosyal adaleti koruyan disiplinli düzene diktatörlük dersin, sayın bay Şaşkınördek!

Tüccar halkın anasını ağlatır; ağa köylünün ilğini emer; patron işçinin dişini söker; kalkuyruk faşistler, körpeçik beyinleri hırsızlık düzeniyle doldururlar; milyonlar katlanırlar milyar olur, alacaklar katlanır kan olur, borçlar katlanır zindan olur, namus parayla değişilir kaçakçılık ekmeğe yolu olur, madrabazlık okumuşluk olur, milletvekilleri kumar masalarında sabahlarlar, grev yapan işçileri polis çevirir, halkın gözünü semak isteyenler komünist olur, halkın gözüne kül atmamak isteyenler kahraman olur, yoksul halkın sırtına vurulan vergi zengine banka kredisi olur, kotta olur, yatırım olur, koltuk olur, bunun adı demokrasidir de, bu kepezeliklerin kalkmasını istemek suç olur, sayın bay Şaşkınördek!

Yıldız beş apartman diken haysiyetli vatandaşdır otuz yılda bir geçekondü yapan vatandaş kanun dışı kişi olur, sayın bay Şaşkınördek!

Yolunu bulup Avrupalardan dönmeyen «İlim İrfan sahibi» kişi olur, zulümden Avrupa'ya kaçmak isteyenler ve

millete yutturulmağa çalışılır, sayın bay Şaşkınördek!

Çok kalkınmış ülkeler, az kalkınmış ülke diye sana yarım ederler; sen milli gelirin yüzde 32'sini nüfusun yüzde 1,5'üne yedirdirsin, buna da kalkınma dersin, sayın bay Şaşkınördek!

Bünyende sosyal adaleti gerçekleştirmeden, dış yardımı çanak tutarsın, halkı dışarımdan ötürü borçlandırır, sonra da bu yardımı üçbuçuk zibidinin cebine aktarırsın ve bunun adına da yardım dersin, sayın bay Şaşkınördek!

Osmanlı düzenini yıkmakla övünürsün, kahraman pozları takınırsın, sonra da seni yıkmak isteyenleri vatan haini ilan etmekten utanmazsın, sayın bay Şaşkınördek!

Vergi adaleti dersin; yoksuluna, emekçinin kanından kestiğin vergiyi üçbuçuk vurguncunun cebine aktarır, buna da özel sektör dersin, sayın bay Şaşkınördek!

Yatırımları Menderes devrinin açığı gözlerine kaptırır, sonra da buna sosyal adalet dersin, sayın bay Şaşkınördek!

27 milyonun insan haklarından yoksunlaştırılmasının adı demokrasi olur da, 3 milyon vurguncunun ürkütülme

si diktatörlük olur, sayın bay Şaşkınördek!

Bilmem ki, nasıl öveyim seni bay Şaşkınördek?

İşverenler saltanatı demokrasi olur da işçiler düzeni diktatörya olur, sayın bay Şaşkınördek!

BAK HELEE!

Başbakan demiş ki:

— Muhalefetin İktidarla iyi yolda yürümesinden daima memnun oluruz...

Ona ne şüpheler, sayın Başbakan?

Dün de Menderes aynı sözleri söylüyordu:

— Muhalefetin İktidarla iyi yolda yürümesinden daima memnun oluruz.

Aranızda galiba bir 27 Mayıs farkı var.

KAMPTAKİLER

CHP, dün şöyle diyordu:

— Demokrat Parti, milleti iki kampa bölüyor!

AP, bugün şöyle diyor:

— CHP, milleti kamplara bölüyor!

Eeee, biz bundan başka bir şey mi dedik sanki? Ama biz adını koyduk kampların: Sömürülenler, sömürülenler.

Ne hopluyorsunuz beyler? Siz böldünüz, biz adını koyduk.

Hepsi bu!

MASALIMSİ

Adamın oiri yorulmuştu, kırak toprağa oturdu, çıkını açtı, zerdali yedi, zerdalinin çekirdeklerini oracığa gömüdü.

Yağmur yağdı, güneş açtı, zerdali çekirdeği yeşerdi.

Biri geldi:

— Büyüsün de meyvesini yiyelim, dedi.

Zerdali fideslerinin yanını yöresini taşlarla çevirdi.

Yağmur yağdı, güneş açtı, zerdali fidesi büyüdü.

Biri geldi:

— Ne güzel de fidanmış, dedi. Aşlıyayım da, iri iri meyveleri olsun.

Zerdali fidanlarını aşladı. Yağmur yağdı, güneş açtı, zerdali fidanları gelişti, dallandı, çiçeklendi.

Biri geldi:

— Şuraya bir kanape koyayım da, gelen geçen otursun, dedi.

O bir kanape koydu, öteki bir kanape daha koydu, biri bir havuz yaptı, bir başkası toprağı düzledi, taşları ayıkladı.

Yağmur yağdı, güneş açtı, bir de baktılar ki, bomboz kıraç birdenbire park oluvermiş! Sevindiler, sevindiler, sevindiler...

Ve bir sabah uyandılar ki, parkın kapısının koskoca bir tabelası:

«OSMAN BEYİN PARKI»

Ah, ne olur; bazı evlerde kimdi bu Osman bey, neydi, nerden gelip nereye gidiydi? Bir türlü anıyamadılar.

Yaaa. O park şimdi Osman beyindir!

BEYANNAME MEVSİMİ

Vatandaşın oiri dertli dertli soruyordu:

— Beyanname, beyanname, beyanname... Nedir bunun aslı faslı kardeşim?

Öteki, gevrek gevrek güldü:

— Efendim, dedi, koalisyon hükümetleri, halka birşeyler veremedikleri için utanıyorlarmış da, beyanname dağıttırarak halkın gönlünü almak istiyorlarmış... Her zaman gazyağı, buğday, şeker, lastik ayakkabı, Sümerbank basması dağıtılmaz ya, bazan da işte böyle beyanname dağıtılır, babacığım... Beyanname mevsimindeyiz...